

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Přímá demokracie v obcích. Případová studie Klánovic.

Šárka Michálková

© 2012 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Šárka Michálková

obor Hospodářská a kulturní studia

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Přímá demokracie v obcích. Případová studie
Klánovic**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Prvky přímé demokracie
4. Charakteristika obce
5. Průběh a výsledky místního referenda
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

SMITH, M. Přímá demokracie v praxi - politika místních referend v České republice. 1. vyd. Praha: ISEA - Institut pro sociální a ekonomické analýzy, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-117-0.

MAREK, L. Přímá demokracie pro Českou republiku. Praha: 2004. ISBN 80-8626-349-6.

DAHL, R. O demokracii: průvodce pro občany. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 191 s. ISBN 80-7178-422-2.

HLOUŠEK, V. KOPEČEK, L. DEMOKRACIE. Teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 379 s. ISBN 978-80-210-4249-0.

KREJČÍ, O. Nová kniha o volbách. Praha: Professional Publishing, 2006. 484 s. ISBN 80-86946-01-0.

Zákon PČR č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon PČR č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů.

Zákon NRSR č. 302/2001 Z. z. o samosprávě vyšších územních celků (zákon o samosprávných krajích).

Zákon SNR č. 369/1990 Zb., o obecním zřízení ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Čopík, Ph.D.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

L.S.

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 15. 1. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Přímá demokracie v obcích. Případová studie Klánovic." jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 5. dubna 2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala zástupcům z městské části Praha-Klánovice za poskytnuté dokumenty a informace.

Přímá demokracie v obcích. Případová studie Klánovic.

Direct democracy in municipalities.

Case study of Klanovice.

Souhrn

Tématem diplomové práce je přímá demokracie na místní úrovni rozhodování, zejména řešení polemik v obecních komunitách prostřednictvím institutu místního referenda. Cílem práce je charakterizovat zvolenou městskou část Praha - Klánovice, zmapovat rozpor v otázce golfu a lesa, popsat a analyzovat řešení dlouholetého sporu, který nakonec vygradoval v místní referendum. Práce analyzuje iniciování, průběh, výsledky referenda a popisuje následující děje. Diplomová práce je rozdělena do tří částí. První teoretická část vymezuje a definuje pojmy v rámci zvoleného tématu. Tato část práce charakterizuje legislativní rámec místních referend v České republice. Druhá část práce podrobně analyzuje původ místního sporu, dále průběh a výsledky Klánovického referenda. Třetí, závěrečná část práce zhodnocuje míru efektivnosti referenda, jakož to prvku přímé demokracie na místní úrovni rozhodování v této případové studii.

Summary

The topic of the diploma thesis is direct democracy on a local decision making level, in particular, the way of addressing the disputes in local communities by the institute of a local referendum. The aim of the thesis is to describe an elected municipality, Praha – Klanovice, identify a dispute in a matter of a golf course vs. natural forest and to describe and analyse the solution of related long term dispute, which has eventually escalated in a local referendum. The thesis analyses the initiation, process and results of the referendum and describes the subsequent events. The thesis is divided into three parts. The first, theoretical part defines the used terminology specific for the subject concerned. This part of the thesis also describes the legal framework of the institute of local referendum in the Czech Republic. The second part analyses in detail the origin of the local dispute, further, its evolution and the results of the Klánovice referendum. The third, concluding part of the thesis evaluates the level of effectivity of the institute of referendum as an element of direct democracy on the local decision making level in this case study.

Klíčová slova: přímá demokracie, zastupitelská demokracie, referendum, hlasování, občan, zastupitelstvo, volby, zákon o místním referendu, golf vs. les

Keywords: direct democracy, representative democracy, referendum, vote, citizen, municipal council, options, the law of the local referendum, golf versus forest

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl práce a metodika	11
3	Prvky přímé demokracie	13
3.1	Pojem demokracie	13
3.2	Vývoj demokracie v historické perspektivě	15
3.2.1	První transformace	15
3.2.2	Druhá transformace	16
3.2.3	Třetí transformace	17
3.3	Kritéria demokratického procesu podle Roberta Dahla	17
4	Participační demokracie versus zastupitelská demokracie	20
4.1	Zastupitelská (nepřímá) demokracie	20
4.2	Participační (přímá) demokracie	21
4.2.1	Referenda	21
4.2.2	Lidové iniciativy	22
4.2.3	Primárky	22
4.2.4	Přímá volba exekutivy	22
5	Přímá demokracie na místních úrovních	23
6	Referendová legislativa ve střední a východní Evropě	25
6.1	Polská republika	27
6.2	Maďarská republika	29
6.3	Slovenská republika	31
6.4	Česká republika a přímá demokracie na místní úrovni	33
6.4.1	Zákon o místním referendu	35
6.5	Komparace místní přímé demokracie ve Visegrádu	39
6.6	Překážky referendového hlasování	41
7	Městská část Klánovice	42
7.1.1	Historie Klánovic	42
7.2	Charakteristika Klánovic	44
7.3	Organizační struktura Klánovic	45
7.4	Co předcházelo podání návrhu o vyhlášení referenda	45

7.4.1	Klánovický les	46
7.4.2	Golf	48
7.5	Volby do zastupitelstev a jejich ovlivnění otázkou lesa	50
7.5.1	Volby v roce 2006.....	50
7.5.2	Volby v roce 2010.....	51
7.5.3	Komparace voleb v roce 2006 a 2010	54
7.6	Podání návrhu	55
8	Průběh a výsledky referenda	56
8.1	Průběh referenda	56
8.2	Výsledek referenda	57
8.2.1	Vyjádření k místním občanům.....	59
8.2.2	Výzva ke společnosti Forest Golf Resort Praha, a.s.	60
8.2.3	Výzva ke golfové veřejnosti	60
8.2.4	Žádost zastupitelům a primátorovi hlavního města Prahy.....	60
8.2.5	Žádost státnímu podniku Lesy ČR, s.p.	61
8.3	Následující dění po vyhlášení výsledků referenda	61
8.3.1	Rok 2010.....	62
8.3.2	Rok 2011	63
8.3.3	Aktuální dění rok 2012	65
9	Závěr	68
10	Seznam použitých zdrojů	72
11	Přílohy	75

1 Úvod

Politické dění v rovině jednoho konkrétního státu vždy přímo či nepřímo ovlivňuje ostatní složky, které se zaslouhují o fungování státu. Tato skutečnost se samozřejmě uplatňuje i v zahraničí.

Česká republika, jakožto svrchovaný stát, je uznávaným demokratickým státem, který ctí zásady demokracie a zásady lidských práv. A právě o lidských právech v demokratickém režimu se rok od roku vedou častější diskuze a debaty, ve kterých se odborníci snaží vymezit hranice, na které má občan České republiky právo a na které již nikoliv. Není výjimkou, když v těchto debatách dochází ke slovním konfliktům a jen velmi zřídka dochází ke společnému konsenzu. Naše politická scéna je v posledních letech více vyostřená a občané této země jsou stále více nespokojeni.

Česká republika je, a vždy byla, zemí se zastupitelskou demokracií, respektive prvek demokracie se zde uplatňuje v době konání voleb, kdy každý oprávněný volič má právo svobodně zvolit své zástupce, kteří za něj fakticky vládou. Kde a do jaké míry zastupitelskou demokracii upřednostňovat na úkor přímé volby je nelehká otázka, o které je několik posledních let módní debatovat nejen na politické scéně, v novinových článkách a odborné literatuře, ale i na straně veřejnosti.

Prozatím jediným celostátně uplatněným prvkem přímé demokracie bylo na území České republiky referendum o přistoupení České republiky do Evropské Unie, které se konalo v červnu 2003. Tehdy své právo volby využila nadpoloviční většina oprávněných voličů České republiky.

K 7. březnu 2013 vyprší mandát nynějšímu prezidentovi českého státu Václavu Klausovi a občané České republiky si budou moci poprvé zvolit hlavu státu sami. Dojde tak ke změně pravidel volby prezidenta a k praktickému využití přímé volby od samotných občanů/voličů. V našem politickém systému se bude jednat o významnou inovaci, která má mnoho příznivců, ale i odpůrců. Do jaké míry občané své právo na volbu hlavy státu využijí lze v současné době pouze odhadovat.

V praxi se prvky participační demokracie využívají mnohem častěji na místní úrovni – v obcích, městských částech, atd. Jejich forma může být v podobě referenda, lidové iniciativy nebo v podobě primárek.

Od vzniku České republiky se tento trend zvyšuje a na našem území se uskutečnilo několik set lidových hlasování. Lidé začali mít větší zájem o dění kolem sebe a jestliže se v určité lokalitě chystají projekty, které se občanům dané lokality nelíbí, mají možnost se bránit a uplatnit své právo.

Na našem území na místních úrovních proběhlo několik referend například v otázkách o uskladňování jaderného odpadu, o sloučení či rozdělení obcí, o vybudování průmyslového objektu v obci, atd. Větší zájem, zarputilost, vytrvalost, snaha dosáhnout svého práva a zapojit se do veřejného života primárně formou referenda využívají občané hlavně z těch důvodů, že místní politika (samospráva) je jim bližší, často srozumitelnější a v dané lokalitě jsou její nutnou součástí.

Dosáhnout hlasování v referendu – tj. přesvědčit občany, nashromáždit dostatek podpisů od oprávněných voličů, podat návrh k zastupitelstvu a dokázat jeho odsouhlasení konání referenda je proces velmi složitý a obvykle i zdoluhavý. Svým způsobem by se celý proces dal jednoduše nazvat „politickou hrou,“ ve které velmi záleží na náklonnosti politických skupin v zastupitelstvu. Samotnému vyhlášení referenda předchází správné sestavení referendové otázky a medializace kampaně pro oslovení co největšího procenta oprávněných voličů. Následuje samotný průběh a vyhlášení výsledků referenda. Výsledek referenda může být opět velmi silně ovlivňován a v praxi samotná realizace výsledků představuje proces právních úkonů, obecních či městských usnesení, odvolání, atd. Není výjimkou, že celý tento proces od jeho počátků může trvat několik let.

Nejčastěji využívaným prvkem participační demokracie na místní úrovni je referendum. A právě konkrétní případ uskutečněného referenda je tématem této diplomové práce.

2 Cíl práce a metodika

Tématem diplomové práce je přímá demokracie na místní úrovni rozhodování, zejména řešení polemik v obecních komunitách prostřednictvím institutu místního referenda.

Cílem diplomové práce je v rámci zvoleného tématu:

- 1) charakterizovat městskou část Praha – Klánovice
- 2) zmapovat rozpor (štěpení) v otázce golfu a lesa v rámci místní samosprávy v městské části Praha – Klánovice, kde je o této otázce dlouhodobě vedena polemika.
- 3) popsat a analyzovat řešení sporu, který na popud občanského odporu (demonstrace) vygradoval v referendum
- 4) analyzovat iniciování, průběh, výsledky referenda a popsat následující děje.

K naplnění praktické (empirické) části práce a k teoretickému uvození širšího rámce dané problematiky je nezbytné seznámení s právními předpisy. Za tímto účelem je charakterizován legislativní rámec referend České republiky na lokální úrovni rozhodování, přičemž je pro širší zarámování provedena komparace legislativního rámce České republiky se zeměmi Visegrádské skupiny.¹

Ve výzkumu politického procesu na lokální i regionální úrovni rozhodování se uplatňují dva hlavní směry. První směr upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku nahlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku, přičemž nezohledňuje místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou zejména jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována zobecňující tvrzení [Balík 2005: 166-167]. Tento druhý přístup byl použit při zpracování diplomové práce, zvolenou metodou pro výzkum je případová studie. Ke sběru dat byly použity dvě základní techniky - studium dokumentů a polostandardizované rozhovory se zástupci obce či občanských sdružení. Data čerpaná

¹ Pod pojmem Visegrádská skupina (rovněž také V4) rozumíme alianci čtyř států střední Evropy – tj. České republiky, Slovenské republiky, Polska a Maďarska.

ze studia dokumentů vycházejí z předvolebních materiálů, z dokumentů občanských sdružení, z pravidelné publikace Zpravodaj městské části Praha-Klánovice, apod. Informace v rozhovoru poskytli druhá zástupkyně starosty městské části Praha-Klánovice a člen Občanského sdružení za Klánovický les. Polostandardizované rozhovory byly zaměřeny zejména na původ sporu, průběh a výsledek referenda.

Práce je rozdělena do tří částí. První část pojednává o teoretickém vymezení pojmů demokracie. V krátkosti je zmíněna i historie a kritéria demokracie, demokracie zastupitelská versus participační a její prvky. Druhá část práce poté charakterizuje legislativní rámec České republiky a dalších zemí Visegrádské skupiny. Třetí a poslední část je věnována charakteristice obce Klánovice, dále podrobně analyzuje spor, uskutečněné referendum a zhodnocuje jeho výsledky do současné doby.

3 Prvky přímé demokracie

3.1 Pojem demokracie

Klasickým východiskem většiny knih zabývajících se tématem demokracie je etymologický výklad tohoto pojmu. Slovo demokracie pochází z řečtiny ze slova *demokratiá*. To vzniklo spojením dvou řeckých slov, výrazu *demos* (lid) a *kratein* (vládnout). Význam tohoto slova je tedy vláda lidu.²

Ke stejnému významu slova demokracie se ve své knize *O demokracii* přiklání i Robert Dahl.

Dahl se navíc zabývá zajímavou myšlenkou, že zatímco v Athénách slovo *demos* označovalo všechny obyvatele, jinde označovalo jen lidi prostého původu, nebo dokonce jen lidi chudé. Zdá se, že slovo *demokracie* používali aristokratičtí kritikové tohoto systému jako jakýsi hanlivý přívlastek, jimž vyjadřovali své opovržení obyčejnými lidmi, kterým se podařilo odstranit předchozí neomezenou vládu aristokracie. V každém případě slovem *demokratia* Athéňané i další Řekové označovali způsob vlády v Athénách a v mnoho dalších řeckých městech.³

„Government of the people, by the people and for the people“ do českého překladu přeloženo jako „Vláda lidu, prostřednictvím lidu a pro lid“ takto vymezil demokracii Abraham Lincoln ve svém projevu v roce 1863, kdy se rozhodovalo o dalším osudu americké demokracie.⁴

Výše zmíněné tři lincolnovské složky lze rozvést následovně:

- 1) „vláda lidu“ je mocí lidu, a to nejen v tom smyslu, že zahrnuje celý lid, ale rovněž proto, že získává legitimitu díky podpoře lidu (vláda se souhlasem lidu)
- 2) „vládu prostřednictvím lidu“ lze chápat ve smyslu výkonu moci lidem, tj. ve smyslu široké účasti lidu na procesu vládnutí

² HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 15

³ DAHL, Robert. *O demokracii*, Praha 2001, s. 17

⁴ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 15

- 3) „vláda pro lid“ proto, že se snaží působit pro společné blaho lidí a zajištění práv jednotlivců

Lincolnovy prvky kritizoval italský politolog Giovanni Sartoni, který analyzoval všechny možné výklady všech tří klíčových prvků Lincolnova výroku.

Podle Sartoniho může být první složka „vláda lidu“ vykládána například tak, že:

- a) lid si vládne sám (tj. přímá demokracie)
- b) lid je pouhým objektem vlády (tj. ovládaným)
- c) vláda vychází z lidu v tom smyslu, že svoji zákonnost odvozuje ze souhlasu lidu.⁵

Už první složka tak pokrývá nejen několik možných forem demokracie, ale i systémy vlády, které s demokracií nemají nic společného. Druhá složka „vláda prostřednictvím lidu“ má podle Sartoriho opačný problém – je příliš nejasná na to, aby se dala přesně specifikovat. Třetí složka „vláda pro lid“ se jako jediná jeví jasnější a jednoznačnější. Znamená vládu pro dobro lidu, v jeho prospěch. Opět se podle Sartoriho dá namítnout „ohebnost“ tohoto pojmu, který je velmi snadno zneužitelný.⁵

Sartori tímto rozbořem demonstroval obecnou problematičnost jednotného chápání pojmu demokracie, který se dnes dá označit za obsahově polyvalentní termín. Slovo demokracie se v moderní době stalo natolik univerzálně používané (a zneužívané), že obecný konsensus okolo jeho výkladu je v současnosti prakticky nemožný. Tento fakt není důležitý jen pro demokratickou teorii, ale hlavně pro reálnou politickou praxi.

Teorie demokracie prošly v posledních stoletích mimořádně dynamickým vývojem. Došlo ke zformování řady zajímavých normativních a empirických modelů a konceptů demokracie, které precizovaly její určité specifické chápání. Dokonce i v českém prostředí, poznamenaném značně dlouhou myšlenkově sterilní érou komunismu se v tomto období zrodily mimořádně originální přístupy.⁵

⁵ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s.18-20

3.2 Vývoj demokracie v historické perspektivě

Demokracie je jev starý více než dva tisíce let. V průběhu času se ovšem její vnímání proměnilo natolik, že občan demokratické athénské polis by se zřejmě jen s velkou nedůvěrou díval na to, co je dnes nazýváno „standardní“ (tj. zastupitelskou) demokracií. Pro shrnutí historických proměn demokratických forem je inspirativní pohled amerického politologa Roberta Dahla. Dahl ve vývoji demokracie v dějinách lidstva vymezuje tři velké transformace.⁶

3.2.1 První transformace

První transformace začala v éře antického Řecka a pojí se s malými a relativně homogenními městskými státy. Asi v 5. století před naším letopočtem se v řeckých polis⁷ poprvé objevily demokratické systémy, ve kterých měl velký počet svobodných dospělých občanů (mužů) právo účastnit se přímo vlády. Zrodila se tak nová představa o uspořádání věcí veřejných, v němž má lid nejenom právo sám si vládnout, ale vlastní také zdroje a instituce k tomu nezbytné. Právě v této klasické demokracii vidí Dahl první zdroj demokratické teorie a praxe.⁸

Dalším zdrojem pro demokracii se stala republikánská tradice, která má své kořeny v Řecku, ovšem zásadní měrou se rozvinula až v podmínkách antického Říma a pozdějších středověkých především italských městských států. Výraz *republika* pochází z názvu *res* (věc) a *publicus* (veřejný), volně přeloženo *věc náležející lidu*. I v římské republice se prostřednictvím postupného zrovnoprávnění obyvatel městského státu prosadila tendence, aby si římscí občané (tj. svobodná část mužské populace) vládli sami. Tím, jak Řím začal územně expandovat a rozrůstat se, začaly mizet příznivé podmínky pro fungování republikánských institucí. Stejně jako v řeckém případě byly demokratické instituce závislé na přímé účasti lidu na procesu rozhodování, což bylo možné pouze v případě malého homogenního státu. Se sociální proměnou římské společnosti ztrácely

⁶ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 19

⁷ Pod pojmem polis rozumíme obec, město nebo městský stát, resp. typ starověkého řeckého městského státu.

⁸ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 20

svůj význam republikánské instituce. Republika se ocitla v krizi. Východiskem z krize se ukázalo nastolení císařství, které ovšem znamenalo konec vlády lidu.⁸

3.2.2 Druhá transformace

Druhá transformace odstartovala v 18. a 19. století, kdy nově vznikající národní státy akceptovaly demokratickou formu vlády, a to v její zastupitelské podobě. Velkým rozdílem oproti starověkým a renesančním demokraciím byl růst rozsahu (územního i početního) nových demokracií. Tato skutečnost vylučovala uplatňování přímé demokracie, charakteristické kdysi pro malé městské státy s omezeným počtem obyvatel. Jinak řečeno – postupy, které se daly uplatňovat v komunitě několika set nebo několika tisíc plnoprávných občanů, se nedaly aplikovat ve společnosti se statisíci, případně miliony jedinci. Tato transformace byla transformací od městského státu ke státu národnímu, přičemž tento typ demokracie se nerozlučně spojil se zastupitelskou formou vlády a myšlenkou politické rovnosti, které se staly dalšími zdroji demokratické teorie a praxe.⁹

Druhá transformace ve svém důsledku zúžila, ale paradoxně současně i rozšířila meze demokracie. Přímé formy účasti na správě věcí veřejných byly nahrazeny zastoupením. Přímá účast lidu při tvorbě zákonů už nebyla možná (i když v některých zemích se občané i nadále mohli účastnit přímo vlády v malých místních jednotkách). Toto zúžení ovšem bylo vynahrazeno tím, že zastoupení zrušilo překážky rozměru demokratického státu.

Druhá transformace umožnila zvýšení počtu lidí žijících ve společném právním a ústavním systému a požívajících stejných práv. Dahl pro demokracie, které vznikly z této druhé transformace, razí pojem polyarchie – tj. „reálné“ demokracie. Jiný obecně akceptovaný náhled, který zohledňuje ve druhé transformaci proběhlé spojení základních hodnot liberalismu (svobody, garance lidských práv člověka, aj.) a demokracie se označuje za liberální demokracie.⁹

⁹ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 21

3.2.3 Třetí transformace

Třetí vlna transformace je podle Dahla spojena s řešením problémů, se kterými se demokracie začala setkávat ke konci 20. století. Ideální demokracie nebyla realizována nikde na světě, ovšem polyarchie se rozšířily do značné části světa. Velkou výzvou se v této transformaci stává otázka realizace demokracie ve formujících se nadnárodních útvarech. Dahl je zde ovšem značně skeptický a upozorňuje na historickou propojenost demokracie s rámcem národního státu.

Naopak možnou rozvojovou perspektivu demokracie spatřuje v posilování prvků, které by umožnily lepší informovanost občanů o politických problémech a zvýšily tak jejich zapojení do národního politického systému. Prostředkem by mohlo být využití nových telekomunikačních a informačních technologií, k jejichž masivnímu rozvoji v posledních desetiletích dochází. Tím se Dahl dostává blízko k názorům některých stoupců participační teorie demokracie, která právě v této oblasti vidí velké možnosti pro zvýšení aktivní účasti lidí na správě věcí veřejných.¹⁰

3.3 Kritéria demokratického procesu podle Roberta Dahla

Jeden z mnoha autorů, emeritní profesor politických věd na Yaleově univerzitě v USA, který se ve svých knihách zabývá demokracií, Rober Dahl, ve své knize „O demokracii“ rozlišuje několik kritérií demokratického procesu. Podle něj by demokracie měla umožňovat:

1. *efektivní účast (participace)*

Dříve než sdružení přijme plán dalšího postupu, musejí všichni členové dostat rovnou a efektivní příležitost sdělit ostatním svá stanoviska k této problematice.

¹⁰HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 22-23

2. volební rovnost

Když nastane okamžik konečného rozhodnutí o dalším postupu, musí mít každý člen rovnou a efektivní možnost volit, přičemž všechny hlasy musejí mít při sčítání stejnou váhu.

3. dosahování poučeného porozumění

Během rozumně stanovené doby musí mít každý člen rovnou a efektivní možnost dozvědět se vše potřebné o všech alternativách dalšího postupu a o jejich pravděpodobných důsledcích.

4. uplatňování kontroly nad stolováním témat (agendy) k projednání

Členové musejí mít vyhrazeno právo rozhodovat o tom, jaká témata se dostanou na pořad jednání a jakým způsobem budou projednávána. Díky tomu demokratický proces vymezený předchozími třemi kritérii, nebude nikdy uzavřený. Přijatý směr působení sdružení může tedy být kdykoli změněn, pokud si to jeho členové budou přát.

5. zapojení (zahnutí) všech dospělých

Všichni, nebo alespoň většina dospělých trvale v místě usídlených obyvatel, by měli mít zajištěna plná občanská práva, tak jak jsou obsažena v prvních čtyřech kritériích. Ovšem až do počátku 20. století by bylo toto kritérium nepřijatelné i pro většinu průkopníků demokracie.¹¹

Podle Roberta Dahla každé z výše uvedených kritérií musí být splněno, pokud si všichni členové (ať už je jejich počet jakkoli omezen) mají být naprosto rovni. V případě, že dojde k nedodržení kteréhokoli z uvedených kritérií, nebudou si všichni členové mezi sebou politicky rovni.¹²

Jestliže například někteří členové dostanou ve srovnání s jinými větší příležitost se veřejně vyslovit, potom je velice pravděpodobné, že se prosadí i jejich stanoviska. Omezení

¹¹ DAHL, Robert. *O demokacii*, Praha 2001, s. 39-41

¹² DAHL, Robert. *O demokacii*, Praha 2001, s. 42

možnosti diskuze o tom, která témata se dostanou na pořad jednání, může v extrémním případě vést až k tomu, že o směrech činnosti bude ve skutečnosti rozhodovat jen nepatrná menšina členů. Aby k tomuto nedošlo, je zapotřebí dodržovat kritérium efektivní účasti. Věci by neprospěla ani taková praxe, kdy by hlasy jednotlivých členů měly různou váhu - například váha hlasu by odpovídala majetkovým poměrům.¹³

Existenci třetího kritéria Robert Dahl odůvodňuje tím, že princip politické rovnosti předpokládá, že členové jsou stejně způsobilí podílet se na rozhodování, pokud ovšem je jim poskytována přiměřená možnost poučit se o projednávané problematice prostřednictvím vlastního šetření, dotazů, diskuze či úvah. Smyslem třetího kritéria je zajistit tyto možnosti pro každého člena.¹³

Diskuzí, úvah či odporných sporů zda demokracie, jako typ politického vládnutí, je tím nejlepším, bylo a je mnoho. Lze předpokládat, že na toto téma lidská společnost bude ještě několikrát vést debatu. Zároveň je nutné zmínit, že nelze očekávat od žádného politického systému vlastnost jako dokonalost, bezproblémovost. To je jednoduše nemožné.

Bylo by velkou chybou žádat od jakéhokoli způsobu vládnutí, včetně toho demokratického, příliš mnoho. Ani demokracie nemůže zajistit, aby všichni občané v ní žijící byli šťastní, úspěšní, zdraví, moudří, mírumilovní a spravedliví. Takové cíle nejsou v silách žádného režimu, a tedy ani v režimu demokratickém. Navíc demokracie v praxi vždy daleko zaostává za svým ideálem a i moderní demokracie trpí mnoha chybami a nedostatky.¹⁴

Žádný politický systém není bez chyb, ovšem demokracie má řadu výhod, které ji činí „lepší“ než jakoukoli její uskutečnitelnou alternativu.

¹³ DAHL, Robert. *O demokracii*, Praha 2001, s. 40-41

¹⁴ DAHL, Robert. *O demokracii*, Praha 2001, s. 58-59

Jak uvádí Robert Dahl,

- Demokracie napomáhá zabránit nadvládě krutých a mravně zvrácených autokratů.
- Demokracie zajišťuje občanům řadu základních práv
- Demokracie poskytuje občanům mnohem širší rozsah osobní svobody než jakýkoli jiný režim.
- Demokracie pomáhá lidem chránit jejich vlastní základní zájmy.
- Jen demokratický způsob vládnutí může zajistit v maximální možné míře využití svobody sebeurčení – to znamená žít podle zákonů, jež si člověk sám zvolí.
- Jen v demokracii je možné získat maximum příležitostí k uplatnění mravní odpovědnosti.
- Demokracie ve srovnání s jakoukoli svou proveditelnou alternativou mnohem více pečuje o rozvoj lidské osobnosti.
- Jen tehdy, když se vládne demokraticky, nemožno dosáhnout relativně vysokého stupně politické rovnosti.
- Moderní zastupitelské demokracie proti sobě neválčí.
- Země s demokratickým způsobem vlády bývají bohatší a úspěšnější než země, kde se vládne nedemokraticky.¹⁵

Na základě výše zmíněných výhod lze konstatovat, že demokracie je pro většinu z nás mnohem lepší volbou než jakýkoliv jiný dosažitelný politický systém.

4 Participační demokracie versus zastupitelská demokracie

4.1 Zastupitelská (nepřímá) demokracie

Kořeny zastupitelské demokracie lze hledat u Aristotela, podle něhož vládnutí vyžaduje určité schopnosti a dovednosti. Svůj politický rozvoj prodělala v politickém myšlení vycházejícím z liberalismu. Dnes je nazývána také jako liberální demokracie.

¹⁵ DAHL, Robert. *O demokracii*, Praha 2001, s. 58-59

Koncepce zastupitelské demokracie vychází z předpokladu, že občané nevykonávají moc přímo, ale prostřednictvím volených zástupců, kteří reprezentují jejich zájmy.¹⁶

Základními instituty zastupitelské demokracie jsou parlament, politické strany, volný poslanecký mandát a všeobecné volební právo. Model zastupitelské demokracie se stal základem prakticky všech soudobých západoevropských demokracií – s výjimkou Švýcarska.¹⁶

O reprezentativní demokracii hovoříme tam, kde lid realizuje svou státní moc prostřednictvím svých volených zástupců, prostřednictvím svých reprezentantů. Reprezentanti lidu a orgány státu nadané státní mocí odvozují tuto moc právě od lidu - tj. od nejvyššího suveréna. V demokratickém státě tak žádný orgán nebo jednotlivec nemůže vykonávat státní moc, nebyl-li k tomu legitimován lidem přímo nebo zprostředkovaně. S velikostí a složitostí moderního státu je zřejmé, že lid nemůže přímo volit každého nositele státní moci.¹⁷

4.2 Participační (přímá) demokracie

Přímá demokracie je založena na zapojení všech občanů do správy věcí veřejných. Svou tradicí sahá do antiky. Za „nejklasičtější“ případ starověké přímé demokracie je obecně považována demokracie Athén.¹⁸

K nejdůležitějším nástrojům zabezpečující výkon přímé demokracie slouží:

4.2.1 Referenda

Jsou nejrozšířenější soudobou formou přímé demokracie. Referendum bývá také označováno jako všelidové hlasování. Občané rozhodují nějakou otázku tím způsobem, že ji buď potvrdí, nebo zamítnou. Referendum může být obligatorní (tj. musí k určité otázce proběhnout) nebo fakultativní (tj. jeho vypsání lze dosáhnout na žádost určitého počtu

¹⁶HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 25

¹⁷ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*, Praha 2011, s. 10

¹⁸ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, Brno 2007, s. 29

občanů). Dále se z hlediska toho, zda je jím určitý státní orgán (vláda, parlament) vázán, rozlišuje referendum závazné, nebo konzultativní. V případě konzultativního referenda vládní orgán, který rozhoduje, nemusí brát ohled na výsledek referenda. Dalším typem je referendum ratifikační, tj. takové, které dodatečně schvaluje určitý krok. Z hlediska teritoria, na němž se referendum může konat, se diferencuje mezi referendem celostátním a lokálním.¹⁹

V rámci Evropy tento instrument přímé demokracie využívá velmi často Švýcarsko, Itálie, Irsko či Dánsko.

4.2.2 Lidové iniciativy

Lidová iniciativa se od ostatních forem přímé demokracie odlišuje tím, že impulz pro její konání vychází vždy „zdola“, od lidu. K institutům přímé demokracie patří i další iniciativní nástroje jako jsou petice, deputace²⁰ a všelidové diskuze.

Lid se pomocí lidové iniciativy může dovolávat takřka jakéhokoli rozhodnutí. Je-li lidová iniciativa úspěšná, představuje pak imperativ pro zákonodárce k nespécifikovaným krokům nutným k naplnění závazků z ní vzešlého.²¹

4.2.3 Primárky

Nizozemský politolog A. Lijphart přiřazuje k institutům přímé demokracie i možnost přijímání personálních rozhodnutí ze strany voličů, konkrétně pak institut tzv. primárek, které jsou jakýmsi předvýběrem stranických kandidátů na určitý úřad. Voliči sami rozhodují mezi více kandidáty jedné strany, který z nich je bude ve volbách reprezentovat.

4.2.4 Přímá volba exekutivy

Přímá volba hlavy exekutivy je podle A. Lijphatra projevem přímé demokracie. Zpravidla se jedná o volbu prezidenta ve všeobecném hlasování a uplatňuje se nejčastěji

¹⁹ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, s. 40-42

²⁰ Význam pojmu deputace znamená poselstvo, delegace či skupinu mluvčích, zástupce kolektivu vyřizujících u vlivných osobností, institucí jeho jménem určitou záležitost.

²¹ PÉCHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*, Praha 2011, s. 23

v prezidentských, poloprezidentských a výjimečně v parlamentních demokraciích. Přes úzkou relaci k přímé demokracii většina politologů přímou volbu hlavy státu za institut přímé demokracie nepovažuje.²²

Na celostátní úrovni se přímá demokracie v České republice prakticky nevyskytuje. První celostátní referendum se konalo 13. a 14. června 2003. Předmětem tohoto referenda bylo otázka přistoupení České republiky do Evropské unie.

Novinkou v této oblasti je zavedení přímé volby prezidenta od roku 2013. Senát České republiky 8. února 2012 schválil ústavní novelu, která zavádí přímou volbu prezidenta a upravuje některé jeho pravomoci. Změna ústavy nabyde účinnosti k 1. říjnu 2012. Hlavu státu tak budou moci volit všichni voliči podobným většinovým systémem, jakým se volí senátoři. Prezidentem se stane kandidát, který v prvním kole získá nadpoloviční většinu hlasů. Pokud se tak nestane, bude se za čtrnáct dní konat druhé kolo volby, do něhož postoupí pouze první dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola.

5 Přímá demokracie na místních úrovních

Podle mnoha teoretiků se postkomunistické země střední a východní Evropy i nadále potýkají s rozšířenou politickou korupcí, nízkým sociálním kapitálem a nízkou politickou participací. Podle zákonů o místních referendech většiny zemí střední a východní Evropy musejí návrh při referendu iniciovaném občany před hlasováním schválit místní zastupitelstva. Pro občany je proto velmi obtížné prosadit hlasování, se kterým místní zastupitelstvo nesouhlasí. Aby byly výsledky platné, musejí navrhovatelé také splnit podmínku 50% hlasovací účasti. V takovém politickém a právním prostředí občanská politika jen obtížně zapouští kořeny a zdá se překvapivé, pokud k nějakým místním referendům vůbec dojde.²³

²² HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., *Demokracie - teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*, s. 40-42

²³ SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 9

V řadě zemí střední Evropy, zejména v Polsku, Maďarsku a České republice, místní přímá demokracie od pádu komunismu ve skutečnosti sílí. Jen v Polsku se od roku 2000 konalo více než 300 odvolacích voleb. Ve stejném období v České republice – kde před rokem 2000 nedošlo k jedinému občany iniciovanému referendu – celkový počet místních referend od roku 2000 do roku 2006 dosáhl 94 případů. V Maďarsku, taktéž od roku 2000, se na obecní úrovni uskutečnilo přes sto referend. Tyto nové trendy vyvolávají překvapivé a dosud neprozkoumané otázky.²³

Místní přímá demokracie je nejčastěji procesem, v němž aktéři mimo oblast formální politiky usilují o změnu minulých, současných nebo budoucích politik či získání voličské podpory pro určitý návrh. Stejně jako se na demokracii obvykle pohlíží jako na soutěž, v níž politici a politické strany jednájí strategicky tak, aby získali maximum hlasů voliče a funkce, na přímou demokracii lze pohlížet jako na soutěž, při níž vítěz bere vše a cílem navrhovatele je vítězství v referendu a změna politiky.²⁴

V České republice prakticky není důvod předpokládat, že by referenda iniciovaná občany (místní forma občanských iniciativ) neměla rezonovat s veřejností nebo že by nereflektovala „veřejné dobro.“ Všechny společné vlastnosti českých místních referend – například malá velikost komunity, kampaně iniciované občanskými skupinami a komplikovaný proces referenda, který „vyřazuje“ slabé kampaně, kterým se vůbec nepodaří dosáhnout konání hlasování – jsou vlastnosti, které teoreticky vedou k větší politické participaci a volební účasti. Zdá se, že obavy vyjádřené některými českými politiky – především, že občané nejsou dostatečně informováni k tomu, aby mohli provést důležitá politická rozhodnutí - nemají téměř žádný empirický základ. Jediná obava politiků je strach ze ztráty monopolní kontroly nad rozhodováním. Nejen že mnohá referenda iniciovaná občany úspěšně zpochybnila rozhodnutí a návrhy místní samosprávy, ale možnost takové události navíc některé politiky vedla ke zjevně protiprávnímu a korupčnímu chování, aby zabránili referendovým kampaním v dosažení úspěchu.²⁵

²⁴ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 10

²⁵ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 11

V České republice jsou místní zastupitelstva ze zákona povinna referendum vyhlásit, pokud nebyly v návrhovacím procesu shledány vady.

6 Referendová legislativa ve střední a východní Evropě

Jedním ze zásadních politických odkazů demokratických přechodů roku 1989 ve střední a východní Evropě bylo zrození přímé demokracie na místní úrovni. Nově přepracované ústavy v řadě postkomunistických zemí pojímaly suverenitu občanů jako právo občanů řídit politické záležitosti pomocí přímé i zastupitelské demokracie. Po těchto ústavách následovaly zákony upřesňující konkrétní podmínky uskutečňování přímé demokracie na místní úrovni.

Někteří političtí reformátoři byli na počátku 90. let přesvědčeni, že rozšíření participativních práv občanů bude klíčovým mechanismem prevence proti návratu k autoritářství a k posílení demokratické praxe na místní úrovni. Řada vědců také tvrdí, že v mnoha rozvinutých demokraciích požadují občané lepší přístup k politickým institucím, větší participaci a průhlednost.²⁶

Z hlediska využití přímé demokracie lze země třídit mimo jiné podle toho, zda jsou zde místní referenda závazná nebo konzultativní. Jsou-li referenda pouze konzultativní, nejsou pro místní samosprávy nijak závazná a jejich potenciál pro politickou změnu na lokální úrovni je tedy nižší.²⁶

Tabulka pro přehled znázorňuje možnosti referend v ostatních zemích střední a východní Evropy. Uvádí procento potřebných podpisů k návrhu referenda, charakter výsledků či nutnou účast. Dále znázorňuje, zda se referendum může vést o otázkách týkající se daní nebo místních financí a zda jsou referenda povinná v případě rozdělení od obce. Lze tak snadno provést komparaci jiných zemí s Českou republikou.

²⁶ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 24-25

Tabulka 1 – podmínky konání referend ve střední a východní Evropě

Střední a východní Evropa					
Země	Kdo navrhuje (% potřebných podpisů)	Status výsledků	Kvorum účasti	Otázka o daních a financích	Nutné k rozdělení
Bulharsko	občané (25%) zastupitelstvo starosta	závazný	50%	ne	ano
ČR	občané (6-30%) zastupitelstvo	závazný	35% ²⁷	ne	ano
Chorvatsko	občané (20%) zastupitelstvo	závazný	X	ne	X
Estonsko	Žádné zákony o místních referendech.				
Litva	Žádné zákony o místních referendech.				
Lotyšsko	Žádné zákony o místních referendech.				
Maďarsko	občané (10-25%) zastupitelstvo	závazný	50%	ne	ano
Polsko	občané (10%) zastupitelstvo	závazný	30%	ano	ano
Rumunsko	zastupitelstvo	konzultativní	50%	ano	ne
Slovensko	občané (30%) zastupitelstvo	závazný nebo konzultativní	50%	ne	ano
Slovinsko	občané (5%) zastupitelstvo	závazný	50%	ano	ano
Srbsko a ČH	občané (20%) zastupitelstvo	závazný	50%	ano	ano

(Zdroj: SMITH, M., Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice, s. 27-28)

Třídění evropských zemí podle toho, zda umožňují závazná nebo konzultativní místní referenda, v podstatě kopíruje politicko-geografické dělení Evropy na východ a západ.

V západní Evropě jsou místní referenda konzultativní v Belgii, Dánsku, Finsku, Itálii, Nizozemsku, Španělsku, Švédsku a dalších zemích. Rakousko, Řecko a Irsko nemají vůbec

²⁷ Zákonem č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů bylo kvórum účasti pro platnost rozhodnutí přijatých v místním referendu sníženo z původních 50% nově na 35% oprávněných obyvatel obce.

žádné předpisy o místní přímé demokracii. Naproti tomu ve střední a východní Evropě jsou dle zákona místní referenda obecně závazná pro místní samosprávy v České republice, na Slovensku, v Polsku, Maďarsku a Bulharsku.²⁸

Pro detailnější porovnání vývoje legislativy v otázce přímé demokracie na místní úrovni se Michael L. Smith ve své knize podrobněji zabývá státy visegrádské skupiny – tj. mimo ČR i Polskem, Maďarskem a Slovenskem.

6.1 Polská republika

Vývoj legislativy k místní přímé demokracii v Polsku úzce souvisí s procesem demokratizace. V době, kdy ještě nebyly zcela vyřešeny otázky způsobu řešení mimořádných okolností přechodu politického systému, sloužil institut referenda jako prostředek politické mobilizace soupeřících politických proudů o podobu fungování politického systému.²⁹

Na konci 80. a v 90. letech proces pokračoval demokratickými a územně správními reformami. V roce 1987 byl schválen *zákon o konzultacích a referendech*, který v praxi fungoval spíše jako právní precedens a zavedl právo občanů navrhnout referenda o otázkách životního zájmu.

V říjnu 1991 schválil Sejm *zákon o místních referendech*, který stanovoval konkrétnější postupy při místních referendech – tzn., stanovoval postupy pro odvolání místních zastupitelstev, daňová referenda a místní referenda o jakémkoliv jiné místní otázce. Všechny tyto tři formy referendového hlasování mohlo iniciovat místní zastupitelstvo nebo občané. Dále zákon stanovoval 30% nutnou účast, aby výsledek referenda mohl být považován za platný. U daňových referend byla určena podpora 67% pro schválení daně.³⁰

²⁸ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 24-25

²⁹ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská referenda*, Brno 2005, s. 142

³⁰ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 29

Na rozšíření a změnu legislativy o místní přímé demokracii měly velký vliv reformy územní správy – tj. zavedení demokraticky volených orgánů okrsků a vojvodství. V září 2000 Sejm schválil nový *zákon o místních referendech*, který umožnil okrsková a vojvodská referenda a odvolání a u těchto orgánů se stanovila nižší 5% podpisová hranice. V roce 2002 byl schválen zákon o přímé volbě starostů a dalších městských úředníků a zároveň byl upraven referendový zákon tak, aby se možnost odvolání vztahovala nejen na místní zastupitelstvo, ale i na starosty a další místní úředníky.

Poměrně časté změny v zákonech měly i významný vliv na frekvenci a charakter místních referend. Jak uvádí ve své knize Michael Smith, podle údajů shromážděných Národní volební komisí a Polským statistickým úřadem se mezi lety 1999-2005 v Polsku uskutečnilo 438 odvolacích voleb, z nichž převážná většina se týkala městských a místních zastupitelstev.³¹

V Polsku lze dále pozorovat rostoucí frekvenci i jiné formy přímé demokracie. V posledních několika letech se výrazně rozmáhají i „ostatní referenda“, která jsou většinou iniciovaná občany k určitým místním otázkám. A v několika posledních letech jsou využívána také referenda o sebezdanění. Zákon z roku 2000 pravidla sebezdanění vyjasnil a tak se postupně tento zákon dostává do praxe. Referenda o sebezdanění se vyznačují vysokou účastí voličů a často se týkají větších problémů, kterým obec čelí.³¹

Po rozšíření práv občanů v otázce místních referend za posledních 20 let má Polsko zřejmě jeden z nejliberálnějších referendových režimů v Evropě vyjma Švýcarska.

Relativní volnost podmínek organizace a uskutečňování referend bohužel neznamená, že jsou referenda vždy efektivní. Průměrná hlasovací účast se sice rok od roku zvyšuje, ale stále je dosti na nízké úrovni – zejména pokud srovnáme s účastí např. v Maďarsku nebo v České republice.³¹

³¹ SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, s. 29-32

6.2 Maďarská republika

Ústavní systém Maďarska je založen na základním zákoně z roku 1949. V Ústavě Maďarské republiky je zakotveno, že občané se podílejí na správě veřejných záležitostí své země především nepřímo, prostřednictvím volených zástupců. Součástí demokracie představuje i možnost rozhodovat v nejzávažnějších záležitostech spadajících do sféry veřejného zájmu za přímé účasti lidu.³²

Významným atributem přechodu k demokratické vládě byla v případě Maďarské republiky silná idea přímé demokracie. Za socialismu bylo možné díky výrazné úloze participace občanů ve volebním systému považovat přímou a parlamentní demokracii za plně kompatibilní. Zákon z roku 1970 ustavil tzv. nominační shromáždění občanů, kde měly strana občanů a kádrů rovné právo nominovat politiky na politické posty. Tento systém byl v komunistickém bloku unikátní a umožnil režimu legitimizovat se prostřednictvím lidové podpory.³³

Maďarský demokratický přechod vykrytalizoval v polovině června roku 1989, kdy parlament schválil *zákon XVII o referendu a lidové iniciativě*. Zákon mimo jiné stanovil možnost, že lid v otázkách neobyčejného sociálního, politického nebo jiného významu vykonává moc přímo a mohl se tak svým rozhodováním aktivně účastnit na nejvýznamnějších rozhodnutích ústřední vlády i místní samosprávy. Zákon nejenže zavedl přímou demokracii na místní a celostátní úrovni, ale primárně se stal klíčovým prvkem přechodu k demokratické vládě.³³

Maďarský parlament v roce 1990 schválil *zákon LXI o místních zřízeních*, který určitým způsobem nahradil části referendového zákona z roku 1989, a který zároveň ustanovil podrobnější podmínky k pořádání místních referend. Tento zákon stanovil, že místní zastupitelstva musejí pořádat referenda, pokud se jednalo o sloučení či o rozdělení obcí. Zastupitelstva dle uvedeného zákona mohou iniciovat vlastní referenda o jakékoliv místní otázce vyjma financí nebo rozpuštění samotného zastupitelstva. Iniciovat místní referendum mohou i občané, pokud se jim podaří nashromáždit 10-25% podpisů

³² FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská referenda*, Brno 2005, s. 146

³³ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 32

od oprávněných voličů. Referendové hlasování je závazné, pokud volební účast přesáhne 50% voličů. Tyto předpisy o místních referendech zůstaly od roku 1990 téměř nezměněny, částečně také proto, že Maďarsko neprošlo rozsáhlou územní restrukturalizací jako ostatní země ve střední Evropě. K jediné významnější změně došlo v roce 1998 *zákonem III o národním referendu a lidové iniciativě*. Tento zákon stanovil, že referenda se nesmějí konat zároveň s místními, celostátními a jinými volbami a občané nesmějí shromažďovat podpisy pod petice 41 dní před a po těchto volbách.³⁴

K charakteru místních referend je v Maďarsku k dispozici jen velmi málo úplných údajů – jediné, co se poměrně dochovalo, je doložená relativně vysoká frekvence referend o rozdělení obcí. Z tohoto důvodu od roku 1999 maďarský Národní volební úřad monitoruje místní referenda a shromažďuje k nim co nejvíce informací. Mezi lety 1999 - 2006 je zaznamenáno 184 místních referendových kampaní, které nakonec vyústily ve 138 referendových hlasování. Mnoho referendových kampaní v Maďarsku neuspělo z toho důvodu, že byly nesprávně vyplněny podpisové archy (tzn., obsahovaly chybné nebo chybějící údaje).

Za nejrozšířenější otázkou maďarských referendových hlasování je otázka rozdělení či sloučení obcí, dále jsou velmi početná a také často úspěšná referenda týkající se životního prostředí či rozvoje – tj. referenda o skládkách, kanalizaci, dolech, o ukládání jaderného odpadu, továrnách, atd.³⁴

Maďarským problémem v případě referend je skutečnost, že účast v hlasování často nepřesáhne zákonem stanovenou hranici 50%, aby byl výsledek pro obec závazný. Tuto hranici nutné účasti se nejčastěji povede dosáhnout v referendech, jejichž tématem hlasování bývají otázky týkající se zejména životního prostředí.

Dle zkoumání M. Smitha velkou úlohu na úspěšnost kampaně v maďarských podmínkách představuje důležitost tématu – skládky, odpady a jiná podobná témata mají několikrát větší naději na úspěšnost kampaně. Dalším parametrem ovlivňujícím úspěch referendových

³⁴ SMITH, Michael. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 33

hlasování je velikost obce: úspěšnější kampaně jsou zaznamenány na vesnicích, méně úspěšně jsou ve městech.

6.3 Slovenská republika

Klíčovým faktorem pro posuzování postavení a funkce referenda v politickém systému je charakter demokracie ve státě. Přímá forma demokracie se v „čisté“ podobě dnes ve světě v podstatě nevyskytuje. V historickém vývoji se zastupitelská forma demokracie na Slovensku ukázala jako vhodná forma spravování věcí veřejných, proto Slovenská republika patří mezi státy, kde využívání institutu referenda není v rozsáhlejší míře využíváno.³⁵

Vývoj referendových zákonů na Slovensku úzce souvisel s několika politickými událostmi v zemi v 90. letech a bojem za demokratickou konsolidaci. Na místní i celostátní úrovni je referendová praxe na Slovensku velmi neúspěšná, především primárně z důvodu složitosti zákonů o přímé demokracii a rozsahu politických stran zmanipulovat je ve svůj prospěch. V porovnání s ostatními třemi visegrádkými státy se uskutečnilo jen velmi málo místních referend.³⁶

Referendová politika v bývalém Československu byla zahájena 10. prosince 1990, kdy před Federálním shromážděním promluvil bývalý již zesnulý prezident Václav Havel. Havlovy úvahy o demokracii vyústily návrhem o referendu a on sám prosazoval ústavní zákon o referendu jako o institutu, který je schopen v případě neřešitelných rozporů mezi různými politickými orgány zjistit skutečnou vůli občanů. Tato vůle, referendem vyjádřená, by měla mít nejvyšší rozhodující závaznou právní autoritu. *Ústavní zákon 327/1991 o referendu* nakonec vstoupil v platnost 18. července 1991, který upravoval podmínky pro případ, že by se Česká nebo Slovenská republika chtěla odtrhnout od Československa. Tento zákon nebyl nikdy použit a rozbití Československa se podařilo „vyřešit“ samotným politikům. Ze zřejmých důvodů je dnes zákon zastaralý.³⁶

³⁵ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská referenda*, Brno 2005, s. 177, 182

³⁶ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 37-40

Dnem 1. ledna 1993 vstoupila v platnost slovenská ústava, která zavedla možnost fakultativních celostátních referend iniciovaných buď občany (nutnost nashromáždit 350 000 podpisů) nebo Národní radou. Celostátní referenda jsou platná pouze v případě, pokud účast přesáhne 50% a jsou povinná u otázek týkajících se státních smluv a aliancí (např. členství v NATO, vstup do EU). Dále se mohou týkat i dalších témat veřejného zájmu, vyjma daní a státního rozpočtu. Navzdory těžké podmínce nashromáždit 350 000 podpisů potřebných pro celostátní referendum iniciované občany se na Slovensku podařilo iniciovat několik takovýchto hlasování, z nichž většina skončila neúspěchem.³⁶

Slovenský parlament na rozdíl od ostatních států visegrádské čtyřky nikdy neschválil zvláštní zákon o místních referendech, který by obecně stanovoval referendové postupy. Hlavní zákon upravující místní referenda je *zákon č. 369/1990 o obecním zřízení* z roku 1990, který byl do současné doby mnohokrát novelizován. Podle tohoto zákona jsou místní referenda povinná v případě slučování nebo rozdělování obcí, ukládání nebo rušení místních daní a poplatků. Místní zastupitelstvo na Slovensku musí vyhlásit referendum, jestliže petici za referendum podepíše 20% místních obyvatel. Místní zastupitelstvo může dobrovolně vyhlásit referendum o „nejdůležitějších otázkách života a rozvoje obce“. Pro platnost referenda je potřebná 50% účast. Tento zákon byl takřka nepoužitelný hlavně z důvodu častých novelizací a zmatkům kolem jeho výkladu. Do konce roku 2005 bylo v zákoně provedeno 27 změn. Nebyly výjimkou ani dvě novelizace v jednom stejném roce.³⁷

V roce 2001 byl schválen zákon 453/2001, který upravoval procentuální počet nashromážděných podpisů z 20% na 30%, pokud chtějí občané iniciovat místní referendum. Novela zrušila možnost referenda o místních daních a financích. Dále zavedla podmínku, že v případě oddělení části obce musí hlasovat celá obec a nikoliv pouze oddělující se část, plus navíc nově vzniklá obec musí mít alespoň 3000 obyvatel. Tyto velmi časté, lehkomyšlné změny v otázce referend a dalších lidových hlasování měly za důsledek celkové snížení využitelnosti přímé demokracie na místní úrovni.³⁷

³⁷ SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 39-40

6.4 Česká republika a přímá demokracie na místní úrovni

Česká republika nedisponuje propracovanými instituty přímé demokracie na celostátní úrovni a její občané nemají k dispozici zákon o obecném referendu, či o lidové iniciativě. Český parlament nikdy neschválil obecný zákon o celostátních referendech. Jediné celostátní referendum, které se uskutečnilo na českém území, bylo referendum o členství v EU v polovině června 2003. Toto referendum umožnil zvláštní zákon schválený výhradně za tímto účelem.³⁸ Některé instituty přímé demokracie jsou ovšem zastoupeny na úrovni místních samospráv.³⁹

K tématu referend vznikla řada návrhů zákonů, ovšem politické strany byly neochotny vzdát se parlamentní suverenity v rozhodování o zahraniční politice a dalších zásadních politických oblastech. Například návrh zákona předložený v roce 1996 komunistickými poslanci byl zastaven vládní koalicí vedenou ODS. Návrh předložený sociálními demokraty v roce 1999, který by umožnil legislativní referenda o otázkách jako členství v NATO a EU byl také zamítnut.⁴⁰

Český právní řád připouští místní referenda. V roce 1990 schválila Česká národní rada *zákon o obcích* (obecní zřízení) – novelizovaný v roce 2000 – který zavedl referendová pravidla pro případy, kdy obyvatelé chtějí oddělit nebo sloučit obec. V České republice byl schválen také zákon o místních referendech – zákon o místních zastupitelstvech a místních referendech z roku 1992, který byl komplexně přepsaný v roce 2004 a který zavádí pravidla pro referenda o všech ostatních otázkách.⁴⁰

Od roku 1993 do současnosti se změny v místní samosprávě výrazně zpomalily. Na počátku 90. let vznikaly obce velmi snadno a tudíž došlo k výraznému roztržštění územní samosprávy, což vedlo k potřebě zlepšení koordinace a spolupráce mezi obcemi. Přes polovinu českých obcí má méně než 499 obyvatel a téměř 80% obcí má 1000 obyvatel nebo méně. V globálním měřítku je tento rozsah roztržštěnosti poměrně vysoký a tak se Ministerstvo vnitra na konci 90. let v době územní správní reformy rozhodlo

³⁸ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*, Praha 2011, s. 2

³⁹ FIALA, P. PITROVÁ, M. *Evropská referenda*, Brno 2005, s. 155

⁴⁰ SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, s. 42-43

do budoucna zabránit tříštění obcí, tedy tomu, aby další obce vyhlášovaly nezávislost pomocí referend. Vznikla novela ustanovení o referendu v novelizovaném zákonu o obcích, která vstoupila v platnost v roce 2001. Zákon nadále vyžadoval při rozdělování obcí referenda, ale byl zvýšen požadavek na počet obyvatel v následnických obcích z 300 na 1000.⁴¹

Tento fakt představoval pro místní referenda o rozdělení obcí významný bod zlomu. Od této doby dochází pouze k jedné nebo ke dvěma referendovým kampaním o rozdělení obcí ročně. Navíc zatímco referendové kampaně o rozdělení obcí na počátku 90. let vycházely prvotně z touhy po samosprávě, případy ke konci 90. let a na počátku nultých let vycházejí z touhy po větších státních dotacích. Například obecní vůdci v Držovicích, které se v roce 2004 úspěšně oddělily od Prostějova, zorganizovali referendovou kampaň na základě toho, že město do jejich komunity trvale neinvestuje.

Zákon o volbách do zastupitelstev a místním referendu byl schválen v roce 1992, přičemž vstoupil v platnost v roce 1993, ovšem až do roku 2000 se podle tohoto zákona neuskutečnilo ani jedno referendum. První referendum podle tohoto zákona se uskutečnilo v Táboře. Do roku 2000 se všechny konaná referenda uskutečňovala podle *zákona o obcích* z roku 1990.⁴¹

Zákon z roku 1992 obsahoval pouze základní pravidla referendových kampaní (v té době byla možná pouze občany iniciovaná referenda), jako potřebný počet podpisů a 25% účast nutná pro platnost referendového hlasování. Tento referendový zákon si občané, navrhovatelé a politici vykládali výrazně odlišně, což vedlo k nedorozuměním, zneužívání a korupci. Zákon dokonce nepočítal se širokou škálou otázek, které se později staly předmětem sporu, jako zda se referenda mohou konat zároveň s volbami, jak se mohou navrhovatelé referend odvolávat proti rozhodnutím místního zastupitelstva, jak by měla být formulována referendová otázka nebo zda se může souběžně konat více referend.⁴¹

⁴¹ SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, s. 42-43

Zákon z roku 1992 byl novelizován zákonem o místním referendu z roku 2004. Starý zákon bylo nutné změnit také z důvodu zrušení okresních úřadů v roce 2002 a novému pojetí obecních pravomocí oproti zákonu o obcích z roku 2000.

6.4.1 Zákon o místním referendu

Místní referendum je v České republice upraveno zákonem č. 22/2004 Sb. ze dne 11. prosince 2003, o místním referendu a o změně některých zákonů. Zákon o místním referendu je naplněním hlavy sedmé Ústavy, zaručující právo na samosprávu, je také naplněním čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, Evropské charty místní samosprávy a v neposlední řadě je naplněním i Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

S místním referendem počítá také zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.⁴²

Místní referendum je obecně nazýváno jako projev práva územních samosprávných celků a jejich občanů na samosprávu. Zákon o místním referendu upravuje konání referenda na úrovni jednotlivých obcí, v územně členěných statutárních městech, hlavním městě Praze a městských částech a městských obvodech. Dle zákona se místní referendum musí konat tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého hlasovacího práva. Dále zákon o místním referendu věcně vymezuje otázky, ve kterých je možné rozhodovat referendem. To lze konat pouze o věcech, které patří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města.⁴³

Rozhodování formou referenda je nepřijatelné zejména ve věci místních poplatků, rozpočtu, financí, ve věci volby a odvolání starosty (případně primátora), zrušení nebo zřízení orgánů obce nebo statutárního města, apod. Způsob iniciace místního referenda je dle zákona o místním referendu v zásadě dvojitý: referendum na základě usnesení zastupitelstva nebo jako požadavek od občanů obce. V případě, že referendum budou

⁴² PECHANEC, Pavel. Přímá demokracie v České republice, Praha 2011, s. 61 - 62

⁴³ Zákon č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů

Dostupné online na <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novele-zakonu-o-uzemnich-samospravnych-celcich.aspx>> [cit. 2012-03-07]

iniciovat sami občané obce, musí vytvořit tzv. “přípravný výbor”, který tvoří nejméně tři oprávněné osoby. Tento přípravný výbor disponuje plnou procesní způsobilostí k úkonům podle zákona o místním referendu.⁴⁴

Zákon o místním referendu upravuje rovněž roli zastupitelstva, které rozhoduje o tom, zda se referendum konat bude (v tomto případě je stanoven den konání) či se k návrhu o konání referenda postaví negativně a referendum nevyhlásí. Pokud zastupitelstvo vyhlášení místního referenda odmítne, návrhovaatel poté nemůže změnit otázku, o které se mělo hlasovat.

V § 32 zákon upravuje kampaň před konáním referenda. Stanovuje možnost v obci vyhradit plochu pro představení otázky navržené k rozhodnutí v místním referendu a to nejméně 10 dnů přede dnem konání místního referenda. Finanční náklady spojené s konáním místního referenda nese obec (statutární město), což se ovšem nevztahuje na náklady vzniklé přípravnému výboru.

Zákon o místním referendu v § 58 umožňuje obrátit se na soud s návrhem na vyslovení neplatnosti hlasování nebo neplatnosti rozhodnutí v místním referendu, nejpozději však do 10 dnů od vyhlášení výsledků referenda. Tento návrh může u soudu podat každá oprávněná osoba (příp. přípravný výbor), mají-li za to, že došlo k porušení zákona o místním referendu.⁴⁴

⁴⁴ Zákon č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů
Dostupné online na <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novele-zakonu-o-uzemnich-samospravnych-celcich.aspx>> [cit. 2012-03-07]

Tabulka 2 - Srovnání starých a nových referendových zákonů v ČR

Zákon č. 298/1992 Sb. (starý zákon)	Zákon č. 22/2004 (nový zákon)
Referendová účast musí být alespoň 25% (registrovaných voličů), aby byl výsledek platný.	Referendová účast musí být alespoň 50% (registrovaných voličů), aby byl výsledek platný.
Nejasné, zda se místní referenda mohou konat zároveň s volbami (tj. volbami do místního zastupitelstva).	Zákon jasně stanoví, že místní referenda se mohou konat zároveň s místními volbami a dokonce mohou trvat dva dny.
Jsou možná referenda o obecních vyhláškách.	Referenda nemohou měnit nebo rušit obecní vyhlášky. Referenda se však mohou týkat územního plánu obce.
Referendum může být vyhlášeno pouze na základě dostatečného počtu shromážděných podpisů.	Referendum může být vyhlášeno na základě vlastní iniciativy místního zastupitelstva.
<p>Problematické právní pojistky:</p> <p>Každý občan může předložit právní stížnost Krajskému soudu o porušení zákona v průběhu referenda, které mohlo ovlivnit výsledek nebo vyhlášení referenda.</p>	<p>Širší právní pojistky:</p> <p>Přípravný výbor (navrhovatel a jeho náhradníci mohou předložit právní stížnost ve dvou případech:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pokud se zdá, že místní zastupitelstvo odmítlo vyhlásit referendum, když mělo být vyhlášeno 2) pokud je způsob provedení referendového hlasování považován za neplatný
Referendové návrhy musejí obsahovat odhad nákladů na realizaci uvedeného referendového výsledku.	Referendové návrhy musejí obsahovat odhad nákladů na provedení referenda a realizaci referendového rozhodnutí.
Kdo podepíše referendový petiční seznam více než jednou, může být pokutován 1000 CZK.	Kdo podepíše referendový petiční seznam více než jednou, může být pokutován 3000 CZK.

Kdo chce podepsat petiční seznam, musí uvést své číslo občanského průkazu.	Kdo chce podepsat petiční seznam, musí uvést své datum narození.
Podpisy se nesmějí shromažďovat v budovách státní správy.	Podpisy se nesmějí shromažďovat v budovách státní správy a na obecním úřadě.
Zákon nestanoví, zda se zároveň může konat více referend.	Zákon umožňuje konání více než jednoho referenda zároveň.

Zdroj: (SMITH, M., *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, s. 45)

Nový referendový zákon zavedl řadu významných změn – zejména jasnější postupy při sporech ve výkladu návrhu referenda, které v důsledku posílily postavení iniciátorů referendových kampaní. Mezi další významnou změnu v zákoně patřilo to, že vlastní referenda mohou iniciovat i obecní zastupitelstva, že občané nemusejí na podpisových arších uvádět své rodné číslo a že se referenda mohou zároveň odehrávat s obecními volbami.⁴⁵

Největší vrchol nastal v roce 2004, kdy vláda uvažovala o výstavbě úložiště jaderného odpadu. V tomto roce proběhlo mnoho referend o problému skladování jaderného odpadu v daných lokalitách.

Pro místní přímou demokracii v České republice je velmi typickým tématem udržitelný rozvoj a životní prostředí. Nejčastěji se v referendech hlasuje o otázkách těžby, odstraňování jaderného odpadu, veřejné dopravy, výstavby silnic, větrných elektráren, atd. Klíčová vlastnost českých místních referend se týká velikosti měst – valná většina místních referend se uskutečnila v malých vesnicích. Podle referendového zákona musejí občanské iniciativy shromáždit podpisy od oprávněných občanů.⁴⁵

⁴⁵ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 44-46

Tento počet závisí na velikosti obce/městské části:

- do 3000 obyvatel.....alespoň 30% oprávněných osob
- do 20 000 obyvatel.....alespoň 20% oprávněných osob
- do 200 000 obyvatel.....alespoň 10% oprávněných osob
- nad 200 000 obyvatel.....alespoň 6% oprávněných osob⁴⁶

Tento požadavek v praxi často znamená, že v menších městech je dosažení potřebného počtu podpisů snazší. Ve velkých městech je nashromáždění požadovaného počtu podpisů bez dobré organizace pro iniciátory často velmi obtížné.

6.5 Komparace místní přímé demokracie ve Visegrádu

Přímá demokracie v Polsku, Maďarsku, na Slovensku a v České republice je samozřejmě spjata s konkrétními podmínkami v jednotlivých zemích, avšak určitým podobnostem se nevyhneme.

Prvním společným rysem těchto čtyř zemí je skutečnost, že využití místní přímé demokracie více jak posledních deset let neklesá – tzn., buď se nemění, nebo roste. V Polsku vedla možnost odvolat kromě místního zastupitelstva i starostu k diverzifikaci referendových kampaní, navíc v posledních letech došlo k oživení zájmu o referenda o sebezdanění. V Maďarsku se zvýšení využití místních referend projevila na konci 90. let a na počátku nového tisíciletí, hlavně v roce 2004. Na Slovensku znemožnily některé druhy referend nové zákonné změny, ale i tak od roku 2004 do současnosti se iniciativa využití přímé demokracie zvyšuje. V České republice lze pozorovat též mírný růst opět s vrcholem v roce 2004. Tehdy na našem území proběhla řada referend hlavně ohledně otázky odstraňování jaderného odpadu.⁴⁷

⁴⁶ Zákon č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů

Dostupné online na <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novele-zakonu-o-uzemnich-samospravnych-celcich.aspx>> [cit. 2012-03-07]

⁴⁷ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 48

Za druhé, ve všech těchto zemích do místní přímé demokracie výrazně zasahují politici. Jak uvádí Michael Smith ve své publikaci, místní přímá demokracie by neměla být vnímána jako „alternativní“ forma vlády vedle zastupitelské demokracie, ale jako forma rozhodování v institucích a strukturách zastupitelské demokracie zakotvená. V Polsku je častým jevem, že se místní politici, kteří například prohráli volby, pokoušejí pomocí odvolání zbavit místní lídry moci. V Maďarsku mnoho místních zastupitelstev odmítlo vyhlásit referenda z důvodu údajně špatně vyplněných podpisových archů. Ve skutečnosti to mohl být pouze způsob jak odvrátit referendový návrh, ke kterému mohlo mít zastupitelstvo odpor. V těchto případech se projevilo velké odhodlání a celá řada maďarských případů se dostala před soud. V České republice jsou zkušenosti podobné – z dosti pochybných důvodů bylo několik referendových návrhů zamítnuto.⁴⁸

Za třetí, u mnoha místních referendových kampaní může být problémem volební účast, zejména při odvolacích volbách v Polsku a na Slovensku. Nízká účast může odrážet vysokou apatii vůči místním záležitostem. Průměrná účast v maďarském místním referendu je 48%, čili méně než je zákonem daný práh platnosti. Jednoznačně nejvyšší účast v místních referendech je prokázána v České republice, kde je průměrná účast 58%. K vysoké účasti v České republice přispívá velmi malá velikost obcí, komunity jsou zde mnohem menší než například v Polsku či Maďarsku.

Čtvrtým společným atributem pro všechny čtyři země představuje pro místní přímou demokracii velmi typické téma udržitelného rozvoje. Téma udržitelného rozvoje je velmi významné a může svým způsobem představovat ohromný příliv přímých zahraničních investic do regionu, na druhé straně je tu otázka ekologie, což často ze strany veřejnosti vede k místnímu odporu proti stavění rozsáhlých průmyslových objektů na zelených loukách. Je tomu tak zejména v Maďarsku a v České republice, kde jsou občany iniciovaná referenda a většina těchto iniciativ má silné ekologické rozměry.⁴⁸

Poslední společný znak místní přímé demokracie, který se prolíná ve všech státech visegrádské skupiny, je charakterizován jako nejistota. Nejistota do politiky a do problému

⁴⁸ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 48-49

přímé demokracie vstupuje mnoha způsoby: nečekané změny legislativy, nečekaná rozhodnutí a kroky místních samospráv, nečekané kroky podnikatelských subjektů, kterým jde zejména u případů týkajících se udržitelného rozvoje o vysoké investice. Na druhé straně pro iniciátory nejistota vstupuje do hry u shromažďování podpisů, vykládání legislativy, získávání hlasů a vítězství v kampani. V každém z těchto kroků se mohou měnit pravidla a objevit nové překážky, které ohrožují možnost dosažení úspěšné kampaně a úspěšného referendového hlasování.⁴⁸

Teoretická část této práce nastiňuje celý problém procesu referend. Tento prvek přímé demokracie je na našem území stále více využíván, a proto se druhá část této práce zabývá případem uskutečněného referenda v listopadu v roce 2009 v městské části Praha-Klánovice. Na tomto zkoumaném případě lze snadno provést metodou komparace, zda hypotézy, ke kterým Michael Smith ve svém zkoumání dospěl, budou i společným prvkem v případě případové studie Klánovického referenda:

- Bude i v případě Klánovického referenda pozorovaná vysoká hlasovací účast?
- Bude se v Klánovicích jednat o otázku udržitelného rozvoje?
- Bude pozorován prvek nejistoty?

6.6 Překážky referendového hlasování

Proces k hlasování o návrhu není často v českých podmínkách snadný. Od historie vzniku návrhu, organizace dobře propracované kampaně až k cestě do hlasovacích místností, pokud se tam návrh vůbec dostane.

Cestu referendových návrhů do hlasovacích místností ze zjevných důvodů výrazně ovlivňuje typ referenda. O *referendech iniciovaných místními zastupitelstvy* se hlasuje, schválí-li to jednoduše zastupitelstvo, a proto se jich kampaně mimo rámec tradičních místních rozhodovacích procesů netýkají. *Referenda iniciovaná občany* se naproti tomu na cestě do hlasovací místnosti mohou setkávat s výrazným odporem místních politiků a dalšími překážkami.⁴⁹

⁴⁹ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 51

Povinná referenda (tj. referenda o sloučení či rozdělení obce) se nacházejí někde mezi těmito dvěma typy, protože je mohou iniciovat jak občané, tak zastupitelstva.

V České republice jsou nejčastější formou místních referend referenda iniciovaná občany. Referenda iniciovaná občany provází nutnost referendových kampaní.⁵⁰

Dále cestu referendového návrhu ovlivňuje samotný zákon. *Zákon o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu* z roku 1992 měl řadu znaků, které v důsledku referendům bránily, když 25% práh účasti pro platnost referendového hlasování byl relativně nízký. Konkrétně zákon poskytoval příliš velký prostor místním politikům při rozhodování o tom, zda podmínky pro vyhlášení referenda byly nebo nebyly splněny. Politici i v případě splnění veškerých podmínek používali skuliny a technické podmínky v zákoně, aby vyhlášení zabránili. Zákon o místním referendu byl sice v roce 2004 důkladně přepracován, referenda iniciovaná občany se i nadále potýkají se závažnými překážkami. Referendové kampaně jsou celkově pro mnoho občanských skupin příliš komplikované a pro mnoho místních zastupitelstev příliš ohrožující, proto se u tolika referend iniciovaných občany nepodařilo dosáhnout hlasování.⁵⁰

7 Městská část Klánovice

Klánovice je malebná městská část, která je od roku 1974 součástí hlavního města Prahy. Původně byly Klánovice součástí městského obvodu Prahy 9, po posledních změnách v územním uspořádání jsou samostatnou městskou částí správního obvodu Prahy 21.

7.1.1 Historie Klánovic

V roce 1874 zakoupil Václav Klán, původně písař u soudu ve Zbraslavi a později obchodník s nemovitostmi, pozemky o úhrnné ploše 103 ha od knížete Lichtensteina a od dvora v Jirnech. Dne 22.3.1878 mu bylo povoleno, aby na nich založil novou osadu jménem Klánovice, která se měla skládat z 18 usedlostí. Pozemky pro jednotlivé usedlosti Klán rozprodal, nechal v obci postavit místní silnici a rybník. Osada Klánovice byla součástí obce Šestajovice. V roce 1883 byla na trati Praha - Kolín zřízena zastávka

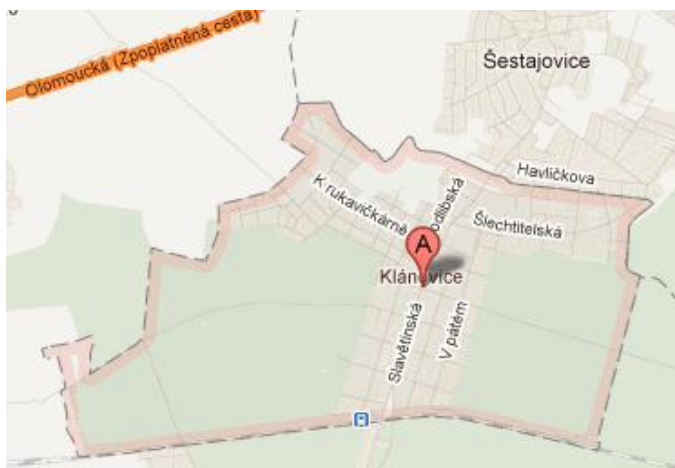
⁵⁰ SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*, Praha 2007, s. 51-52

Jirny - Koloděje, v jejím okolí do konce století vznikla osada Kolodějské Zálesí, patřící k obci Koloděje.⁵¹

Již během první světové války probíhala jednání mezi zástupci obou osad o jejich spojení a 27.2.1920 rozhodlo ministerstvo vnitra Československé republiky o sloučení osady Klánovice s osadou Kolodějské Zálesí v novou obec jménem Klánovice.

V červnu 1919 předložil architekt Rudolf Utěšil pozoruhodný návrh úpravy obce a lázni Klánovice. Na počátku 20. let skutečně areál Lázní s bazénem, kolonádou, penzionem a restaurací s tanečním parketem vystavěl a po celé meziválečné období byly Lázně chloubou obce. Po roce 1948 byl areál vyvlastněn, prošel „péčí“ několika majitelů a nakonec byl zcela zdevastovaný v roce 1988 srovnán se zemí.⁵¹

Během posledních jedenácti let (zhruba od začátku 21. století) se Klánovice snaží navázat na slavné tradice z dob minulých. V obci probíhá výstavba vodovodu a kanalizace, následná obnova vozovek a pokládání chodníků ze zámkové dlažby, jednotlivými etapami rekonstrukce prošly obě školní budovy, budovy mateřské školy i Úřadu městské části.

Obrázek 1 - Mapa Klánovic (Zdroj: [www.mapy.cz])

V klánovickém lese byla vybudována naučná stezka a označena okruhy pro cyklisty. Obec podporuje provoz kulturního centra s kinem. Při plánování a regulování nové výstavby je kladen důraz na to, aby „bydlení v zeleni“, jež bylo uznávanou hodnotou života Klánovic v době po jejich založení, jim zůstalo i v příštím století.⁵¹

⁵¹ Městská část Praha-Klánovice [online]
Dostupné z WWW: http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/o-klanovicich/historie/ [cit. 2012-03-15]

7.2 Charakteristika Klánovic

Klánovice jsou jednou z 57 městských částí hlavního města Prahy. Jedná se o správní obvod Praha 21 a rozkládají se na rozloze 590 ha východně od centra Prahy. K lednu 2012 městská část Praha-Klánovice evidovala 3141 obyvatel.⁵² Obec má poměrně vysoké vybavení jako je kanalizace, plynofikace. Je zde mateřská a základní škola, plus dvě střední školy. Dále se zde nachází kostel, kino, lékárna a různé obchody.⁵³

Klánovice jsou unikátní rezidenční čtvrtí v rámci Prahy. Poloha Klánovic uprostřed lesů na okraji hlavního města Prahy je jedinečná a vybízí nejen k ochraně jejího přírodního, ale i stavebního rázu – v současné době rozvolněná zástavba. Poloha této městské části je vhodná pro odpočinek, relaxaci a vybízí tak k rozvíjení tohoto benefitu – například ve formě lázní, cykloturistiky, atd.

Na druhou stranu právě blízkost metropole vystavuje Klánovice obrovskému tlaku ve formě realizace různých podnikatelských aktivit (výstavba nových hal, nové satelitní výstavby, nový golfový areál, atd.)⁵⁴

⁵² Český statistický úřad [online]

Dostupné z WWW: < <http://vdb.czso.cz/vdb/ukazpvo.jsp?uk=1658>> [cit. 2012-03-15]

⁵³ Městská část Praha-Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < <http://www.praha-klanovice.cz/>> [cit. 2012-03-15]

⁵⁴ Spolu pro Klánovice [online]

Dostupné z WWW: <http://www.spoluproklanovice.cz/index.php?obsah=program> [cit. 2012-03-15]

7.3 Organizační struktura Klánovic

Mezi volené orgány MČ Klánovic patří rada, zastupitelstvo, finanční a kontrolní výbor.

Po volbách v říjnu 2010 byli za členy rady na volební období 2010 - 2014 zvoleni:

- starosta Ing. Petr Soukup (ODS)
- I. zástupkyně starosty Ing. Jana Martinová (nestraníček)
- II. zástupkyně starosty Mgr. Zorka Starčevičová (SZ)
- Ing. Martina Petráčková (ODS)
- Ing. Ondřej Voleš, Ph.D. (nestraníček)⁵⁵

7.4 Co předcházelo podání návrhu o vyhlášení referenda

Podání návrhu o vyhlášení referenda předcházelo několikaletý spor mezi příznivci Klánovického lesa a společností Forest Golf Resort Praha. Investor, společnost Forest Golf Resort Praha, chce část lesa vykácet a v místním lese vybudovat devítijamkové golfové hřiště, které tu za dob Československé republiky již bylo.⁵⁵

V konečném důsledku se ovšem nejedná pouze o vykácení stromů a vybudování devítijamkových golfových drah. Projekt zahrnuje vybudování cvičné louky a parkovací plochy. Dále je plánovaná realizace těchto stavebních objektů – závlaha a odvodnění golfového hřiště, čerpací stanice závlahové vody a zemní tůně.

Klánovický les je unikátní svou přírodní hodnotou, v kontrastu s ním je pro mnohé nepochopitelným záměrem vybudovat zde na části lesa golfové hřiště - tj. plochu uměle vytvořenou, monokulturní a pravidelně chemicky ošetřovanou. Mnoho místních obyvatel s tímto návrhem nesouhlasí, a proto si po několika demonstracích a po několika letech sporu vyžádali referendum.⁵⁵

⁵⁵ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30.ledna 2012.

7.4.1 Klánovický les

Klánovický les je jednou z největších ploch v Praze a téměř celá jeho plocha je v současné době majetkem České republiky, kde hospodaří státní podnik Lesy České republiky, s.p. Klánovický les leží na samém okraji města mezi Úvaly a Klánovicemi. Jedná se o rozlehlý souvislý lesní komplex, kde má své domovy zajímavá lesní společenstva. Klánovický les je právem označován za mimořádně hodnotné přírodní území. Jeho hodnota spočívá ve vzácné kombinaci tří prvků:

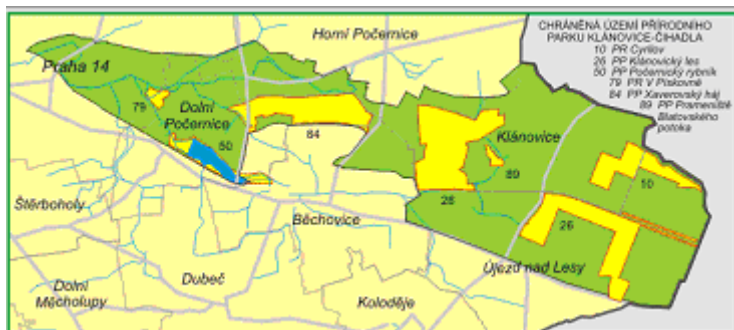
- 1) rozsáhlost a nenarušitelnost lesa v blízkosti urbanizovaného hlavního města
- 2) soustředění mnoha rozmanitých biotopů a mikrobiotopů, zejména mokřadů a rašelinišť
- 3) výskyt velkého počtu cenných živočišných druhů

Na 1000 hektarech Klánovického lesa je několik přírodních rezervací – vedle stád divokých prasat, srnců, bažantů nebo lišek se tu v tůních vyskytuje i jediná želví populace v Praze. Odborníci v této lokalitě zaznamenali i 60 druhů hnízdících ptáků. Na území převládají dubové porosty, smrky, modřiny a borovice. Místy se vyskytuje habr.⁵⁶

⁵⁶ Zpravodajský server lidových novin Lidovky.cz [online]
Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/klicove-hlasovani-vyhraje-les-nebo-golf-fc6-/ln_domov.asp?c=A110621_210558_ln_domov_kim> [cit. 2012-03-16]

V platném územním plánu, ve kterém jsou vymezeny plochy pro realizaci golfového hřiště, se zároveň nacházejí tři zvláště chráněná území:

- Přírodní rezervace Klánovický les – Cyrilov (na tomto území lze nalézt jakousi podobnou analogii severské březové tajgy).
- Evropsky významná lokalita sítě Natura 2000 Blatov a Xaverský háj.
- Přírodní památka Prameniště Blatského potoka.
- Přírodní park Klánovice - Čihadla⁵⁷

(Zdroj: [<http://envis.praha-mesto.cz>])

K významnosti lesa bylo vypracované odborné posouzení vědci z několika univerzit, ve kterém se snažili vyčíslit ztráty, které by vznikly vybudováním golfového hřiště namísto zachování lesa. Cena služeb, které se díky lesu společnosti dostává – tj. tvorba kyslíku, výpar a zadržování vody v krajině v tzv. malém vodním toku byla vědci vyčíslena na 211 milionů korun ročně. Takto velkou ztrátu představuje realizace 9-ti jamkového areálu.⁵⁸

Klánovický les je „*neregionální biocentrum územního systému ekologické stability krajiny, významným krajinným prvkem a lesem zvláštního určení, u kterého podle lesního zákona převažují funkce přírodní nad funkcemi hospodářskými,*“ tak se o Klánovickém lese vyjadřuje druhá zástupkyně starosty pí. Zorka Starčevičová.⁵⁸

Návštěvníci ke svému pobytu zde mohou využít značené turistické či cyklistické cesty. Zastánci Klánovického lesa se již několik let sdružují v Občanském sdružení za Klánovický les. Klánovice navíc podaly žádost, aby byla přírodní rezervace rozšířena na celý komplex lesa.

⁵⁷ ENVIS – Informační servis o životním prostředí v Praze [online]
Dostupný z WWW: <http://envis.praha-mesto.cz/%28sacn3ceqi0nxm5fvtk3xclz4%29/default.aspx>
[cit. 2012-03-16]

⁵⁸ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

7.4.2 Golf

Ve třicátých letech 20. století si Golf Club Praha zvolil Klánovice za nejvhodnější lokalitu pro golfové hřiště. Hřiště bylo vybudováno na pozemcích věnovaných knížetem Liechtensteinem, za finančního přispění mj. barona Ringhoffera a Jana Masaryka. Provoz na šesti jamkách byl zahájen v roce 1937. Po válce se začaly budovat další jamky, v roce 1950 bylo 15 jamek v plném provozu a zbývající tři před dokončením. Celé hřiště se mělo rozkládat na ploše 86 ha. Golf byl ale označen za „buržoazní sport“ a Golf Club Praha byl zrušen, většina herních ploch byla rozorána a zalesněna.⁵⁹

V roce 2004 se o záměru obnovit golfový areál začíná opět hovořit. V květnu 2005 byla založena Forest Golf Resort Praha. Projekt byl původně zpracován na vybudování 18 jamek. Tento projekt byl úspěšně zastaven Občanským sdružením za Klánovický les, který byl založen odpůrci golfu. V roce 2006 byl proto představen projekt na rekonstrukci již pouze 9-ti jamkového hřiště, kvůli kterému by se musela vykácet rozloha cca 9,25 ha hustého lesního porostu, což představuje 2% lesa. Projektu by musely ustoupit padesáti až osmdesáti leté borovice, modřínů a lípy a to i na území přírodní rezervace. Tři dráhy z plánovaného projektu by zasáhly až do výjimečné a Evropou chráněné lokality Blatov.⁶⁰

Vykácení několika desítek hektarů lesa se místním občanům nelíbí. Navíc se občané Klánovic obávají, že po vybudování 9-ti jamkového hřiště je zde reálná hrozba od investora na další rozšiřování a to na původně zamýšlené 18-ti jamkové hřiště.

Les nebo golf? Celý tento spor je dlouhodobý proces, který se odráží velkou měrou v politické oblasti. Členové zastupitelstva Klánovic i pražského magistrátu samozřejmě sehrávají velký vliv v této otázce. Zastupitelstvo hl. m. Prahy mělo rozhodovat 24. ledna 2008 o změně územního plánu, která by zabránila realizaci golfového areálu a zabránila by poškození lesa. Zasedání zastupitelstva skončilo tím, že celý tento spor na dobu neurčitou přerušil.

⁵⁹ Městská část Praha-Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < <http://www.praha-klanovice.cz/> > [cit. 2012-03-17]

⁶⁰ Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.

V lednu v roce 2008 generální ředitel Lesů České republiky pan Jiří Novák písemně slíbil tehdejšímu starostovi Klánovic Ladislavu Hrabalovi (za Stranu zelených), že les neprodá ani nepronajme. Starosta Hrabal tímto krokem chtěl zabránit případnému tlaku investora na Lesy České republiky. Minimálně zarážející je fakt, že v červnu téhož roku generální ředitel p. Novák přesto podepsal smlouvu o smlouvě budoucí na pronájem pozemku s firmou Forest Golf Resort Praha. Jakmile tato skutečnost byla zmedializována, došlo k mohutným protestům ze strany klánovických občanů i veřejnosti. Na tento popud v roce 2008 vznikla petice za zachování Klánovického lesa, kde se přes 22 500 občanů vyslovilo proti výstavbě golfového areálu v městské části Praha-Klánovice.⁶¹

Tento několikaletý spor ovlivnil v Klánovicích již dvoje volby. V komunálních volbách již v roce 2006 byl hlavním tématem voleb spor „les kontra golf“. Tehdy strany podporující celistvost lesa získaly 7 z 9 míst v zastupitelstvu. Naproti tomu původně vládnoucí ODS obhájila pouze jediné místo v zastupitelstvu. Nízké procento voličů, kteří volili ODS, se odrazilo ve skutečnosti, že ODS podporovala záměry společnosti Forest Golf Resort Praha. Nově vzniklé zastupitelstvo zopakovalo podání žádosti o změnu v územním plánu na lesní půdu. O rok později, 6. září 2007, se uskutečnila demonstrace před budovou magistrátu na Mariánském náměstí za záchranu lesa. Demonstrace se zúčastnilo přibližně 500 osob.⁶¹

Podání návrhu na uskutečnění referenda urychlil i fakt, že klánovický návrh na změnu územního plánu, který by znemožnil realizaci golfu, byl roky odkládán pražským magistrátem, zejména politickou stranou ODS, která v roce 2008 měla 60% v zastupitelstvu. Člen klánovického zastupitelstva David Dušek (nestraníček za SZ) na tuto skutečnost reagoval slovy: *„My jsme mohli pouze zastupitelstvu Prahy navrhnout tuto změnu, aby jí projednali a my jsme mu tuto změnu aktivně překládali několikrát a oni to za tři a půl roku nebyli schopní projednat...takže se nám to jeví tak, že tuto záležitost neprosadíme.“*⁶²

⁶¹ Městská část Praha – Klánovice [online]

Dostupné z WWW: <http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/volby-zastupitelstvo-2006/> [cit. 2012-03-16]

⁶² Zpravodajství České televize [online]

Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/209452801240025/obsah/81842-golfove-hrste-v-klanovicich/>> [cit. 2012-03-16]

7.5 Volby do zastupitelstev a jejich ovlivnění otázkou lesa

Dlouhodobá polemika ve sporu zachránit les a všemi možnými prostředky za jeho celistvost bojovat, či ustoupit investorovi a podpořit tak realizaci golfového areálu se promítla i v komunálních volbách. Vzhledem k dlouhodobé (ne)řešitelnosti tohoto sporu se konaly do současné doby (rok 2012) dvojice volby do místních zastupitelstev. V roce 2006 a 2010.

7.5.1 Volby v roce 2006

Komunální volby se konaly 20. a 21. října 2006. Do zastupitelstva se volilo 9 členů. Největší podporu od voličů zaznamenala strana Volba pro Klánovice s 38,44% a získala tak celkem 4 mandáty. Volební strana Volba pro Klánovice byla sdružením Strany zelených a nezávislých kandidátů.

- Strana ODS získal 15,66% (1 mandát)
- Strana SNK Evropští demokraté získala 15,33% (1 mandát)
- Strana Pro Klánovice získala 9,58% (1 mandát)
- Strana Křesť. demok. unie-Čs.str.lid získala 9,44% (1 mandát)
- Česká str. sociálně demokratická získala 8,82% (1 mandát)
- Komunistická strana Čech a Moravy získala 2,73% a nepřipadl jí tak žádný mandát.⁶³

Volby na volební období 2006 – 2010 byly v Klánovicích do značné míry ovlivněny stanovisky kandidujících stran na otázku Klánovického lesa. Ovšem v porovnání s následujícími volbami v roce 2010 Klánovický les nepředstavoval hlavní priority kandidujících stran. Strana ODS a strana Pro Klánovice v těchto volbách zastávaly stanovisko varianty golfu na úkor lesa. Proti těmto stranám se postavila zejména strana „Volba pro Klánovice“, jejichž volební prioritou bylo zachování lesa. Tuto stranu nakonec podpořilo 38,44 % voličů.⁶⁴

⁶³ Volby.cz ČSÚ

Dostupný z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv?xjazyk=CZ&xid=1> > [cit. 2012-03-17]

⁶⁴ Klánovický zpravodaj, XV. ročník, z roku 2006

7.5.2 Volby v roce 2010

Volby do zastupitelstva v roce 2010 se konaly 15. a 16. října 2010 a velké podpory od voličů se dostalo těm stranám, které před volbami slibovaly zachování lesa a aktivní politiku proti golfu. Golf v podstatě rozhodl volby.

V porovnání s rokem 2006 nyní zástupci za ODS před volbami slibovali podporu lesa a boj proti golfovému areálu. To se ve volbách projevilo masivní podporou od voličů.

Do zastupitelstva MČ Praha- Klánovice se volilo 15 zastupitelů. Občané Klánovic měli možnost volby ze 7 kandidátních stran. Sdružení Strany zelených a nezávislých kandidátů, jež zvítězilo ve volbách 2006 s volební stranou Volba pro Klánovice, v těchto volbách kandidovali s nově pojmenovanou stranou Čas na změnu a se stranou Občané Klánovic.⁶⁵

Kandidátka č. 1 - Hlas Klánovic (ČSSD)

Kandidátka č. 2 - TOP09

Kandidátka č. 3 – Čas na změnu (sdružení Strany zelených a nezávislých kandidátů)

Kandidátka č. 4 – Klánovická ODS

Kandidátka č. 5 – KDU – ČSL

Kandidátka č. 6 – Spolu pro Klánovice (nezávislý kandidáti bez politické příslušnosti)

Kandidátka č. 7 – Občané Klánovic (OK), politická příslušnost Strana zelených⁶⁵

Z výše uvedeného seznamu naprostá většina kandidátních stran na svých kandidátních listinách více či méně zmiňovala problematiku Klánovického lesa.

Klánovická ODS na kandidátní listině slibovala omezit hospodářské projekty v Klánovickém lese a naopak propagovala více turistických stezek a cyklostezek.⁶⁶ Strana TOP09 na své kandidátní listině uvedla 9 kroků, kterých by chtěla dosáhnout, pokud by se dostala do zastupitelstva. Opět zmiňovala Klánovický les a to hned jako první bod na své kandidátní listině...*„Les je většinou z vás vnímán jako jedna z nejcennějších hodnot*

⁶⁵ Klánovický zpravodaj, XIX. ročník, z roku 2010.

⁶⁶ Kandidátní listina strany ODS do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

*zdejšího života. Jeho celistvost budeme bránit v duchu jednoznačného výsledku loňského referenda.*⁶⁷

Strana Hlas Klánovic ve svých prioritách na kandidátní listině slibovala občanům změnu územního plánu a ukončení platnosti Smlouvy o budoucí nájemní smlouvě mezi Lesy ČR a společností FGRP a.s.⁶⁸ Strana Čas na změnu za své hlavní priority mimo jiné uvedla též záchranu Klánovického lesa a aktivní politiku pro změnu územního plánu ve prospěch lesa.⁶⁹

Ani strana Občané Klánovic (OK) na své kandidátce neopomněla slíbit občanům boj za celistvost lesa. *„Budeme všemi dostupnými prostředky aktivně prosazovat Vaši vůli vyjádřenou v místním referendu, budeme chránit lesní pozemky“*.⁷⁰

Prioritu zachování lesa jako celistvého lesního ekosystému zmiňovala na kandidátní listině také strana Spolu pro Klánovice.⁷¹

Všechny výše uvedené strany, které po volbách získaly mandát v zastupitelstvu ve svých předvolebních kampaních, jako svoji hlavní prioritu slibovaly zachování lesa a naplnění výsledku místního referenda. Jedinou stranou, která ve svých hlavních bodech výrazně nelobovala za klánovický les a která získala pouze 1,39% hlasů od voličů byla KDU–ČSL.

⁶⁷ Kandidátní listina strany TOP09 do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

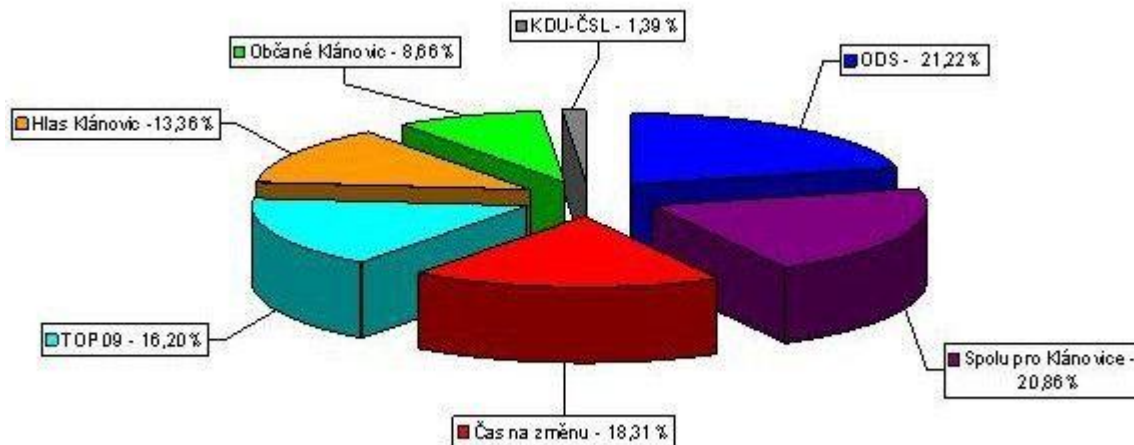
⁶⁸ Kandidátní listina strany Hlas Klánovic do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

⁶⁹ Kandidátní listina strany Čas na změnu do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

⁷⁰ Kandidátní listina strany Občané Klánovic do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

⁷¹ Kandidátní listina strany Spolu pro Klánovice do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

Výsledek voleb v roce 2010 do zastupitelstva Městská část Praha-Klánovice

Obrázek 2 - výsledek voleb do zastupitelstva v roce 2010 MČ Praha-Klánovice (Zdroj: [http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/volby-zastupitelstvo-2010/])

Volební účast v tomto roce činila 61,84 %. Počet volených členů do zastupitelstva bylo 15 členů. Největší podporu získali zastupitelé stran:

- ODS s 21,22% hlasů
- Spolu pro Klánovice s 20,86% hlasů
- Čas na změnu s 18,31% hlasů
- TOP 09 s 16,20% hlasů⁷²

Tyto čtyři nejsilnější strany získaly v těchto volbách každá 3 mandáty. Strana Hlas Klánovic s 13,36% hlasů získala 2 mandáty. Strana Občané Klánovic (OK) získala podporu od 8,66% občanů a připadl jí tak 1 mandát. Jedinou stranou, která nepřekročila ze zákona danou 5% hranici od voličů, byla KDU-ČSL s 1,39% hlasy a tudíž nezískala žádný mandát.⁷³

⁷² Volby.cz ČSÚ

Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv?xjazyk=CZ&xid=1> > [cit. 2012-03-17]

⁷³ Městská část Praha – Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/volby-zastupitelstvo-2010/ > [cit. 2012-03-17]

7.5.3 Komparace voleb v roce 2006 a 2010

V roce 2010 se volební kampaň, ve významně vyšší míře oproti roku 2006, zaměřila zejména na otázku golfu a lesa. V roce 2006 i v roce 2010 voliči podpořili strany zastávající stanovisko záchrany lesa.

Ve volbách 2010 se do klánovického zastupitelstva volilo o 6 členů více oproti předešlému volebnímu období, přičemž svůj post zastupitele obhájili pouze 3 kandidáti:

- Ing. Petr Kubiček: v roce 2006 za ČSSD, v roce 2010 za stranu Hlas Klánovic s politickou příslušností ČSSD, v obou volebních obdobích hájil stanovisko záchrany lesa
- Bc. Jří Karban: v roce 2006 za SNK Evr.demokraté, v roce 2010 za TOP09, vždy prosazoval uchování celistvosti lesa
- Ing. Ladislav Hrabal, CSc.: v roce 2006 za stranu Volba pro Klánovice, v roce 2010 za stranu Občané Klánovic, jednoznačně zastává stanovisko uchování lesa, tvrdý odpůrce golfu

Ostatních 12 členů pro volební období 2010-2014 bylo zvoleno nově.⁷⁴

⁷⁴ Volby.cz ČSÚ

Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv?xjazyk=CZ&xid=1> > [cit. 2012-03-17]

7.6 Podání návrhu

Podání návrhu o vyhlášení referenda předcházelo dvoutýdenní shromažďování podpisů, a vzhledem k tomu, že Klánovice svým počtem obyvatelstva v té době patřily do skupiny obcí do 3000 obyvatel, bylo nutné dle zákona nashromáždit 30% podpisů od oprávněných osob, což představovalo 704 podpisů. To se podařilo a svým podpisem návrh o vyhlášení referenda nakonec podpořilo 820 občanů. Návrh na vyhlášení referenda podalo Občanské sdružení za Klánovický les dne 15. května 2009.⁷⁵

Referendová otázka zněla:

„Souhlasíte s výstavbou golfového areálu na pozemcích, které jsou v současné době lesními pozemky v katastrálním území Klánovice?“

O vypsání referenda rozhodlo jednomyslně klánovické zastupitelstvo v červnu 2009. Vyhlášení referenda v tu dobu komplikovaly plánované mimořádné volby do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky. Referendum se původně mělo konat současně s volbami do Poslanecké sněmovny ČR. Usnesením zastupitelstva Městské části Praha – Klánovice byl termín konání změněn na 7. listopadu 2009.

Velkou diskuzi vzbudil počín klánovického zastupitelstva, které vyhlásilo referendum - zastupitelstvo zároveň souhlasilo s podáním návrhu o změnu územního plánu, který by výstavbu hřiště umožnil. Tři zastupitelé městské části Klánovice porušili předvolební sliby a v hlasování v zastupitelstvu podpořili realizaci 9-ti jamkového hřiště. Místní občany tento kontraproduktivní krok velmi překvapil.⁷⁶

⁷⁵ Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.

⁷⁶ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

Protože toto rozhodnutí následovalo bezprostředně po rozhodnutí o vyhlášení referenda, právní odbor magistrátu tento požadavek na základě zákona o referendu zrušil. Zůstal tak platný návrh radnice ke změně územního plánu z roku 2005, který naopak chce, aby na pozemcích mohl být jen les.

V rozhovoru ze dne 29.6.2009 pro Českou televizi uvedl člen Občanského sdružení za Klánovický les Jan Kartous, že plánovaný projekt představuje zásah do několika oblastí: „...je to hlavně voda, jak voda podpovrchová, tak voda povrchová, jsou to změny hladin a související záležitosti, je to změna ovzduší, což vyplývá jednoznačně z komise životního prostředí Akademie věd České republiky, je to řada motýlů, brouků a jiných chráněných druhů, kteří prokazatelně žijí v Klánovickém lese“.⁷⁷

V říjnu 2009 před konáním referenda bylo nashromážděno několik odborných studií k posouzení vlivu na životní prostředí, pokud by byl záměr investora realizován. Nadpoloviční většina těchto studií negativně hodnotila tento záměr. Proti tomuto zjištění se investor bránil, trval na svém plánovaném projektu a sliboval vybudování exkluzivního golfového hřiště, kdy by se z větší části mělo jednat o obnovu ploch, které v těchto místech již fungovaly. Dále investor propagoval myšlenku, že vykácení stromů a jejich nahrazení golfovými dráhami pražskému lesu spíše pomůže.⁷⁸

8 Průběh a výsledky referenda

8.1 Průběh referenda

Volební místnosti se otevřely v sobotu 7. listopadu 2009 v 08:00 ráno. Hlasování probíhalo celý tento den až do 18. hodiny večerní v budově Masarykovy základní školy. Výsledky byly vyhlášeny téhož dne.

⁷⁷ Zpravodajství České televize [online]

Dostupný z WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/209452801240025/obsah/81842-golfove-hriste-v-klanovicich/> > [cit. 2012-03-17]

⁷⁸ Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.

Dle vyhlášených výsledků byly hlasovací lístky a úřední obálky vydány celkem 1506 oprávněným osobám z celkového počtu 2407 oprávněných osob zapsaných v seznamu oprávněných osob. Celkový počet platných hlasů 1487. Dále celkem jedna oprávněná osoba neoznačila křížkem žádnou odpověď na otázku a zdržela se tak hlasování. Během hlasování došlo k jedné stížnosti od občana Dmitryho Eremeva, který nedostal hlasovací průkaz. Průběh referenda byl po celý den sledován i sdělovacími prostředky.⁷⁹

Hlasuje-li minimálně 35% oprávněných voličů, je referendum platné. Dle informací od druhé zástupkyně starosty Zorky Starčevičové volební účast 35% byla překročena již dopoledne. Pokud vítěznou odpověď ano-ne podpoří více jak 50% voličů je výsledek závazný pro místní zastupitelstvo. To pak může prosadit změnu územního plánu, o novém územním plánu pak sice budou rozhodovat zastupitelé hlavního města Prahy, výsledky referenda však zcela ignorovat nemohou.⁸⁰

8.2 Výsledek referenda

Výsledek referenda po sečtení hlasů byl jednoznačný. Celkový počet platných hlasů činil 1478. Jak již bylo uvedeno v teoretické části této práce, aby mohlo být referendum platné, je dle zákona nutná účast alespoň 35% oprávněných voličů zapsaných v seznamech. Tato podmínka byla v případě Klánovického referenda splněna - účastnilo se 62,5% voličů.⁸¹

Referendum dle zákona je závazné v případě, že pro něj hlasovala nadpoloviční většina zúčastněných oprávněných osob. Tato druhá podmínka byla také splněna. Rozhodnutí referenda je závazné pro zastupitelstvo obce, zastupitelstvo statutárního města a orgány obce a statutárního města.

⁷⁹ Klánovický les.cz [online]

Dostupné z WWW < <http://www.praha-klanovice.cz/upload/vysledkyreferendum.pdf> > [cit. 2012-03-17]

⁸⁰ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

⁸¹ Městská část Praha-Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/klanovicke-referendum/ > [cit. 2012-03-17]

Výsledek hlasování: **82% občanů pro NE**

18% občanů pro ANO

Na položenou referendovou otázku záporně odpovědělo 82% občanů a vyjádřili tak masivní nesouhlas s vybudováním golfového areálu. Pouze 18% občanů tento návrh podpořilo.

S výsledkem referenda se ztotožňuje i odborná studie, kterou si nechal zpracovat Pražský magistrát. Tato nezávislá studie od společnosti Ekola group doporučuje nekácet les ve prospěch golfu a ve své studii shrnuje celkem 15 připomínek proti vybudování golfového areálu.

Přesto výsledek referenda 9. listopadu 2009 napadli tři klánovičtí občané žalobou u Městského soudu v Praze. Tito občané napadli platnost konání i rozhodnutí klánovického referenda. Ve své žalobě tvrdili, že rozhodnutí přijaté v referendu i celé hlasování je neplatné a to především z důvodu, jelikož se konalo o věci, o níž místní referendum nelze konat, ve smyslu § 58 odst.1 písm. c) zákona 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů. Tedy, místní referendum bylo konáno o věci, která nepatří do samostatné působnosti Městské části Praha – Klánovice.⁸²

Pokus o „zneplatnění“ Klánovického referenda byl komentován i v pravidelném měsíčníku Klánovického zpravodaje. Soud nakonec došel k závěru, že zákon o místním referendu připouští, že městské části hlavního města Prahy mohou konat ratifikační místní referendum o otázkách, které jsou jim svěřeny do samostatné působnosti, ale i konzultativní referendum o otázkách, které jim takto svěřeny nejsou a zůstávají v působnosti města. Zároveň se neztotožnil s názorem navrhovatelů, že výstavba golfového hřiště je především svobodným rozhodnutím investora takového záměru a že jde o integrální složku práva na podnikání a hospodářskou činnost zakotvenou v čl. 26 odst. 1

⁸² Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

Listiny základních práv a svobod. Také se neztotožnil s námitkou, že forma otázky položená k rozhodnutí byla nejednoznačná a neurčitá a žalobu na zneplatnění referenda zamítl⁸³.

Klánovické referendum bylo vyhlášeno po soudním líčení jako platné a pro zastupitele městské části Praha-Klánovice tudíž závazné.

Rozhodnutí soudu přivítali členové z Občanského sdružení Klánovický les, kteří na tomto základě požadovali, aby se vůlí klánovického lidu řídily i odpovědné instituce a to primárně zastupitelstvo hlavního městka Prahy při schvalování nového územního plánu. Odpůrci golfu zároveň veřejně apelovali na klánovické občany, aby na magistrát hlavního města Prahy posílali připomínky ohledně nového územního plánu.

Po rozhodnutí soudu a uznání referenda platným, městské zastupitelstvo v Klánovicích vydalo několik vyjádření:

8.2.1 Vyjádření k místním občanům

V tomto prohlášení klánovické zastupitelstvo mimo jiné děkuje svým občanům za účast a vyjádřený názor v referendu, ale také se zde zároveň zavazují tuto jejich vůli aktivně naplňovat.

Zároveň za tímto účelem byla zřízena stálá *Komise za prosazení výsledků referenda*. Komisi byly stanoveny následující činnosti:

- a) komise zpracovává návrhy občanů k prosazování a naplnění výsledků místního referenda konaného dne 7. listopadu 2009 v MČ Praha – Klánovice.
- b) komise připravuje a předkládá starostovi návrhy usnesení k projednání zastupiteli MČ Praha – Klánovice pro naplnění a prosazení výsledků referenda
- c) členové komise nebo jimi delegovaní experti se mohou účastnit všech jednání, je-li předmětem jednání prosazování výsledků referenda a mají-li k takovým jednáním pověření schválené starostou

⁸³ Klánovický zpravodaj, XIX.ročník, rok 2010, článek od JUDr. Petra Svobody Ph.D.

- d) komise má 7 členů (za členy komise byli zvoleni předseda komise Ladislav Hrabal, dále Zorka Starčevičová, Boris Procházka, Jiří Kosan st., Pavel Roušan, aj.)⁸⁴

8.2.2 Výzva ke společnosti Forest Golf Resort Praha, a.s.

Klánovické zastupitelstvo se ve svém vyjádření obrací na společnost Forest Golf Resort Praha, a.s. s výzvou, aby přehodnotila své záměry na vybudování golfového hřiště na úkor Klánovického lesa a respektovali výsledek referenda.

„Cítíme se být výsledky referenda a vůlí občanů vázáni natolik, že neposkytneme v budoucnu jakoukoliv součinnost při realizaci tohoto projektu a naopak, veškerými prostředky budeme tomuto projektu bránit.“⁸⁴

8.2.3 Výzva ke golfové veřejnosti

Klánovické zastupitelstvo rovněž žádá o respektování výsledků referenda i golfovou veřejnost. Apelují primárně na skutečnost, že obyvatelé Klánovic mají právo rozhodovat o veřejném prostoru kolem sebe a pokud je golf sportem gentlemanů, měla by golfová veřejnost uznat, že je přinejmenším nekorektní dále se pokoušet realizovat tento projekt golfového areálu.⁸⁴

8.2.4 Žádost zastupitelům a primátorovi hlavního města Prahy

Tato žádost určená zastupitelům hlavního města včele s primátorem apeluje na vykonavatele státní správy, aby neprodleně na svých zasedáních projednali výsledky klánovického referenda a aby podpořili rozhodnutí klánovických občanů. *„Žádáme, aby byl opětovně projednán návrh změny územního plánu Z1733/07, která je stále odsouvána a blokována. Žádáme zastupitele, aby rychlou změnou původního ale i nového územního plánu ukončili jakékoliv další snahy investorů vstoupit do prostoru Klánovického lesa*

⁸⁴ Usnesení Městské části Praha- Klánovice č.11/2010 ze dne 7.6.2010.

*s podobnými projekty a jednou provždy tak ukončili pokračující zápas o uhájení celistvosti Klánovického lesa bez golfového hřiště.*⁸⁵

8.2.5 Žádost státnímu podniku Lesy ČR, s.p.

V této žádosti se klánovické zastupitelstvo obrací na Lesy ČR s prosbou, aby taktéž respektovali výsledek referenda a nesouhlas občanů s výstavbou golfového hřiště na lesních pozemcích v Klánovickém lese. V žádosti uvádějí „...lesy ČR v minulosti sehrály klíčovou a ne zcela důstojnou roli v kauze klánovického golfu. Se změnou vedení často přišla i změna v podpoře té či oné strany. Na základě mandátu daného výsledkem referenda Vás žádáme, abyste veřejně podpořili a deklarovali zájem na zachování Klánovického lesa bez golfového areálu a vyvinuli veškeré úsilí k odstoupení od smlouvy s investorem na budoucí pronájem pozemků pro účely golfového areálu.“⁸⁵

Výsledek referenda klánovické zastupitelstvo podtrhlo výzvou k usmíření. Tento dlouholetý spor bohužel rozdělil Klánovice – občany, zastupitelstvo i širokou veřejnost. Klánovické zastupitelstvo se ve své výzvě odvolává na demokratickou společnost, ve které by mělo být ctěno rozhodnutí většiny.

Jednoznačným výsledkem tohoto referenda tento spor zdaleka nekončí. Nemožnost rychlého zrealizování výsledku, čili domáhání se práva je v České republice bohužel častým jevem.

8.3 Následující dění po vyhlášení výsledků referenda

Jednoznačný výsledek referenda v případě Klánovic neznamenal také jednoznačné vítězství. Na případu Klánovic lze deklarovat, jak těžké je domoci se svého práva. Aplikovat výsledek referenda do praxe se klánovičtí občané, někteří zastupitelé a další sdružení snaží prakticky dodnes. Dva roky po vyhlášení výsledků v referendu stále není tato kauza uzavřena. A tento spor od jeho úplného počátku trvá již více než 6 let.

⁸⁵ Usnesení Městské části Praha – Klánovice č. 11/2010 ze dne 7.6.2010.

8.3.1 Rok 2010

Dne 7. listopadu 2009 byl veřejnosti znám referendový výsledek, že občané Klánovic nechtějí na lesních pozemcích golfové hřiště. Zarážející skutečností je fakt, že do léta roku 2010 se klánovickému zastupitelstvu nepodařilo projednat výsledek hlasování nebo provést jakékoliv významnější kroky k zablokování možnosti výstavby golfového areálu.

V červnu 2010 k projednání nakonec došlo. Dalším zarážejícím faktem v této kauze je, že projednání proběhlo nikoliv z vůle pana starosty, ale díky usilovné a vytrvalé práci občanských aktivit. Na tomto zasedání se nakonec podařilo klánovickému zastupitelstvu přimět ne příliš spolupracujícího starostu, aby na zasedání Magistrátu hl. m. Prahy přednesl Prohlášení klánovických zastupitelů k výsledkům referenda.⁸⁶

Jednotlivé body prohlášení byly posléze napadnuty investorem Forest Golf Resort Praha a celý proces a další realizace se zastavily. Komise pro prosazení výsledků referenda, která měla vést dohled nad realizací výsledků referenda, byla rozpuštěna.

Zastupitelstvo Klánovic v tuto chvíli již není jednomyslné, jako tomu bylo před vyhlášením a v průběhu referenda. Členové zastupitelstva nejsou schopni shodnout se na dalších krocích, které by vedly k záchraně lesa. Více než nápadný nezájem a nečinnost tehdejšího starosty Loserta stále více občanů přesvědčuje o tom, že starosta pracuje spíše pro investora nikoliv pro klánovické občany. Starosta Losert před volbami sliboval záchranu lesa a boj proti golfu, poté ovšem veřejnosti přiznal, že si v Klánovicích umí golf představit a on sám je pro jeho realizaci.⁸⁷

Jedinou možností na změnu představují pro místní občany komunální volby v roce 2010, které by mohly změnit poměr sil na místním zastupitelstvu ve prospěch lesa.

Pouze změna územního plánu by mohla definitivně překazit plány investora v Klánovickém lese, což je stále neuskutečněným cílem. A tak příznivci lesa opakovaně vydávají aktuální tiskoviny a články k této problematice, aby informovali veřejnost

⁸⁶ Klánovický zpravodaj, XIX. ročník, z roku 2010.

⁸⁷ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

o aktuálním dění. Dále se opakovaně aktivně účastní zasedání Magistrátu hl. m. Prahy a opakovaně předkládají návrh na změnu územního plánu, aby mohl být naplněn výsledek referenda. Ovšem tehdejší pražská ODS v čele s primátorem Pavlem Bémem vždy jednohlasně znemožnila návrh projednat. Tímto způsobem pomáhala do poslední chvíle investorovi, aby svůj záměr mohl prosadit a naprosto tak ignorovala výsledek referendového hlasování.⁸⁸

V roce 2010 proběhly komunální volby do zastupitelstev. Jak již bylo v práci uvedeno, tyto volby byly významnou měrou ovlivněny řešenou problematikou golfu a lesa. Občané Klánovic svými hlasy podpořili zejména kandidující strany, které slibovaly zachování lesa a aktivní politiku k naplnění výsledků referenda. Na svých kandidátních listinách naprostá většina volebních stran problematiku lesa uváděla do svých hlavních volebních priorit. Po proběhnutých volbách klánovičtí občané očekávali od zastupitelů, které si zvolili, že za ně, respektive za Klánovice povedou další boj proti vybudování golfu a udělají maximum na záchranu lesa.

8.3.2 Rok 2011

V lednu roku 2011 zveřejnil Magistrát hl. m. Prahy návrh na vyhlášení nové přírodní rezervace Klánovický les. Nový návrh Magistrátu tuto přírodní rezervaci nevýrazně rozšiřoval, spíše více či méně pouze kopíroval již dávno vzniklé rezervace Klánovický les - Cyrilov a přírodní rezervaci Blatov. Magistrátem navržený rozsah nové rezervace tak potvrdil pouze koncepci izolovanosti a roztržitosti chráněných ploch v Klánovickém lese.

Tato skutečnost vedla k tomu, že dne 17. června 2011 městská část Praha-Klánovice (spolu se sousední městskou částí Újezd nad Lesy) na základě odporných studií vypracovaly námitky, které posléze předložily Magistrátu. Předložený návrh s námitkami od přírodovědců z Univerzity Karlovy požadoval rozšíření přírodní rezervace na většinu Klánovického lesa s cílem vytvořit trvalou právní bariéru, která by do budoucna

⁸⁸ Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.

znemožnila necitlivé stavební zásahy v Klánovickém lese. Jestliže má podle odborníků nová přírodní rezervace chránit les v souladu s jeho významem a zachováním jeho charakteru, musí být územní rozsah přírodní rezervace souvislý, celistvý a zahrnovat převážnou část lesa.⁸⁹

V souladu s výše uvedeným, Občanské sdružení za Klánovický les, které od roku 2005 zastřešuje iniciativu za ochranu Klánovického lesa, sestavilo petici na podporu rozšíření Přírodní rezervace Klánovický les na převážnou většinu Klánovického lesa. Tuto petici podpořily svými vyjádřeními i tři významné české instituce - Komise pro životní prostředí Akademie věd ČR, Česká společnost pro právo životního prostředí a Česká společnost entomologická. K této petici se Občanské sdružení rozhodlo i z toho důvodu, že investor stále vynakládal značné úsilí, aby dosáhl svého záměru - jeho úsilí bylo mimo jiné demonstrováno snahou, aby mu od příslušných orgánů byla udělena výjimka ze zákazu realizovat jakékoliv nové stavby západní části Klánovického lesa a aby mu byl uznán v platnost 16 let starý posudek na vliv životního prostředí.⁹⁰

Dne 23. června 2011 byl konečně zastupitelstvem hlavního města Prahy přijat návrh na zpracování změny územního plánu ve prospěch Klánovického lesa. Tento fakt dal dle místostarostky Zorky Starčevičové místním občanům novou naději a vliv do nich po tolika letech ztrácející optimismus: „...byla to pro nás mimořádně dobrá zpráva, která byla výsledkem několikaměsíčního úsilí klánovické, újezdské a celopražské administrativy“.

Tento fakt ovšem předznamenával další úsilí. Za prvé, tímto aktem pro příznivce lesa začíná fáze zpracování, což znamenalo další měsíce s nejistým výsledkem, zda pražské zastupitelstvo znovu a definitivně tuto změnu potvrdí. Za druhé to byl určitý signál, že investor svůj záměr stále nevzdal.⁹⁰

⁸⁹ Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30. ledna 2012.

⁹⁰ Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.

8.3.3 Aktuální dění rok 2012

V současné době otázka zda golf v klánovickém lese bude realizován či nikoliv stále nemá jednoznačný verdikt. Což znamená, že výsledek referenda konaného před více jak dvěma lety také dosud nebyl naplněn. Investor Forest Golf Resort Praha nebere na zřetel masivní odpor ze strany místních občanů v Klánovicích, četné demonstrace, dokonce ignoruje jednoznačný výsledek referenda a na počátku roku 2012 podal nový návrh o oznámení záměru výstavby. Kácení a realizaci projektu plánuje investor zahájit na podzim letošního roku s tím, že kácení by měla provádět odborná firma samozřejmě v souladu s podmínkami povolení ke kácení. Kácení bude realizováno výhradně jen na pozemcích určených budoucích golfových drah a cvičné louky s minimálním použitím pojezdu těžké lesní techniky.⁹¹

Investor svůj záměr obhajuje tvrzením, že na území hlavního města Prahy je nedostatek golfových hřišť. Tento argument by neměl mít velkou váhu. Vzhledem k tomu, že v posledních několika letech se Česká republika se stává s četnými herními plochami „golfovou velmocí“ minimálně v porovnání s ostatními zeměmi střední Evropy. Na celém území hlavního města Prahy se v současné době nachází:

- dvě osmnáctijamková hřiště (lokalita Zbraslav a Černý Most, který je od Klánovic vzdálen cca 4km),
- tři devítijamková hřiště (v lokalitě Hodkovičky, Hostivař a Motol)
- osm dalších tréninkových ploch (driving range)

Tyto plochy jsou dostačující zhruba pro 1,25 milionu obyvatel. Proto argument o nedostatku golfových areálů na území hlavního města je velmi diskutabilní.

Navíc k dispozici jsou v blízké dojezdové vzdálenosti (Středočeský kraj) i další herní plochy:

- Golf resort Karlštejn (27 jamek)
- Golf resort Konopiště (36 jamek)
- Golf resort Mladá Boleslav (18 jamek)
- Golf resort Mstětice (18 jamek)
- Golf resort Poděbrady (18 jamek)

⁹¹ Městská část Praha – Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/aktuality/ > [cit. 2012-03-20]

- Golf resort Beřovice (18 jamek)
- Golf club Molitorov u Prahy (18 jamek)
- Golf club resort Paragle Benátky nad Jizerou (18 jamek)
- Golf club Ringhoffer (9 jamek)
- Golf club Líšnice (9 jamek)
- Golf club Podbořany (9 jamek)
- Golf club Stará Boleslav (9 jamek)

Z výše uvedeného seznamu je zřejmé, že nedostačující herní potenciál nebude pádným argumentem k nové výstavbě golfového areálu. Tento argument lze posílit i faktem, že Česká republika nedisponuje hráči světové ligy a nepatří tak rozhodně ke světové golfové sportovní elitě.

Nový návrh, který investor Golf Resort Praha předložil, má z části zasahovat do chráněného území přírodní rezervace Klánovického lesa a do biocentra Vidrholec. Investor znovu požádal o posouzení vlivu na životní prostředí a ve svých prohlášeních argumentuje, že hřiště bude pouze kopírovat golfové hřiště z první republiky a bude ku prospěchu všem Pražanům. Klánovičtí občané tuto skutečnost berou jako „druhou bitvu dlouhé války“.⁹²

Dne 6. března 2012 bylo svoláno mimořádné zasedání zastupitelstva z důvodu pokračující snahy investora. Na tento opakovaný záměr investora reagovalo klánovické zastupitelstvo opětovným podáním návrhu na pražský magistrát na změnu územního plánu, která by již definitivně zamezila možnosti vybudovat v Klánovickém lese golfový areál.⁹³

Zástupkyně starosty pí. Zorka Starčevičová 8. března 2012 zastala otevřený dopis primátorovi hlavního města Prahy, ve kterém ho opětovně vyzívá, aby bez zbytečných odkladů zpracoval a veřejně projednal odpovídající návrh změny Z1733/07 územního

⁹² Klánovický les [online]

Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/aktuality/ > [cit. 2012-03-20]

⁹³ Městská část Praha- Klánovice [online]

Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/zapisky-zastupitelstvo-mc/ > [cit. 2012-03-20]

plánu a aby tento návrh v co nejbližším termínu předložil zastupitelstvu hl. m. Prahy ke schválení. Zároveň odpůrci golfu kvůli tomuto vleklému sporu podali podnět k ombudsmanovi.⁹⁴

V době zpracování této práce posledním významným činem bylo oznámení, které obdrželo zastupitelstvo Klánovic od pražského Magistrátu. Magistrát tak po několika letech tímto oznámením o společném projednání návrhu změny územního plánu dal podnět k debatě vedoucí snad v blízké budoucnosti ke konečnému a definitivnímu řešení. Společné jednání je stanovena na den 5. dubna 2012.

⁹⁴ Městská část Praha – Klánovice [online]
Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/aktuality/otevreny-dopis-primatorovi.html >
[cit. 2012-03-30]

9 Závěr

Dnešní demokracie je výrazně odlišná než jak se uplatňovala před tisíci lety například v athénských polis. Vývoj lidské společnosti, vědy, kultury a vzdělanosti se nutně musel odrazit i ve vývoji demokracie. Soudobý termín demokracie je sociálními vědami považován za mnohovýznačný. Nejen že Evropan „rozumí“ významu slova demokracie jinak než například Američan, ale různost chápání výrazu lze pozorovat i na občanech stejného státu. Tento fakt podtrhuje i skutečnost, že v současné době neexistuje jednotná definice, která by pojem *demokracie* definovala.

O demokracii jako o nástroji politického systému se začalo hovořit s rostoucím významem lidských práv. Demokratický styl uplatňování moci ve státě byl v některých zemích upřednostněn po zkušenostech s anarchií, tyranii, byrokracií, atd. Podle mnoha odborníků je tento typ vlády nejlepším možných. Bylo by ovšem chybou domnívat se, že se jedná o ideální stav. Žádný politický systém není ideální a lze jen těžko odhadovat, zda lze v tomto směru ideálu dosáhnout. I přesto, že se demokracie jeví jako nejlepší možný způsob uplatňování státní moci po celém světě, je pouze několik zemí, které tento typ vlády skutečně realizují.

Existuje několik demokratických systémů a zpravidla tím nejčastějším dělením je rozdělení demokracie na participační a zastupitelskou. Každý tento konkrétní typ má svá pozitiva i negativa. Většina evropských států upřednostňuje zastupitelskou demokracii a ani Česká republika není výjimkou. Zastupitelská demokracie má na našem území již letité kořeny. Posledních několik let je možné na našem území zaznamenat množící se diskuze o nutnosti zavedení některých prvků přímé demokracie rozsáhleji, než v jaké formě se vyskytují do teď.

Jediným a prozatím i posledním prvkem uplatnění přímé demokracie na celostátní úrovni na našem území byla možnost vyslovit svůj souhlas či nesouhlas v otázce vstupu České republiky do Evropské unie. Dalším celostátním prvkem by podle nových schválených změn měla od roku 2013 představovat přímá volba prezidenta.

Prvky přímé demokracie jsou ve větší míře uplatňovány primárně na místních úrovních. Nejrozšířenějším a také nejvíce používaným prvkem je referendum. Od roku 2004 se počet konaných referend mírně zvyšuje. Občané nejsou vůči místním otázkám lhostejní a projevují stále větší a větší iniciativu podílet se na věcech veřejných. Česká republika s průměrnou účastí 58% je tak v porovnání s ostatními státy Visegrádu považována za zemi s jednoznačně nejvyšší účastí v místních referendech. Česká republika má ke konání referenda platnou legislativu: *zákon o místním referendu č.22/2004 Sb.* ve znění pozdějších předpisů, který upravuje podmínky referenda.

Tato případová studie si kladla za cíl analyzovat uskutečněné referendum v městské části Praha – Klánovice, tj. najít důvody, které předcházely vzniku návrhu o vyhlášení referenda, dále analyzuje průběh, výsledky a skutečné naplnění referendového výsledku, což bylo detailněji popsáno v praktické části této práce.

Tato případová studie také zkoumá, zda se v tomto případě projeví podobné prvky, které ve své práci analyzoval Michael Smith.

Důvodem vzniku návrhu o vyhlášení referenda byla v případě klánovického referenda iniciativa ze strany občanů, kteří odmítají poskytnout zalesněné plochy unikátního Klánovického lesa ve prospěch realizace golfového areálu. Tento spor lze zařadit do otázky trvale udržitelného rozvoje a tak lze pozorovat shodu s hypotézou od Michaela Smitha, který ve své práci vyslovil myšlenku, že nejčastěji dochází k hlasování v referendu právě v otázkách trvale udržitelného rozvoje.

Kořeny tohoto dlouholetého sporu sahají až do doby první republiky, kdy na území Klánovického lesa skutečně golf již jednou provozován byl. Posléze byly tyto pozemky politickým režimem zabaveny a zalesněny. Dnes je Klánovický les majetkem České republiky a spravují ho Lesy ČR. Od roku 2005 se firma Forest Golf Resort Praha aktivně snaží o vybudování luxusního areálu pro golfové hráče. Místní klánovičtí občané to striktně odmítají a vynutili si hlasování o otázce lesa či golfu v referendu, které bylo jednomyslně schváleno klánovickým zastupitelstvem. Dne 7. listopadu 2009 referendum skutečně proběhlo. Celkem 82% voličů se postavilo na stranu a záchranu lesa a vyjádřili

tak svojí masivní podporu lesu. Celkem svůj názor přišlo vyjádřit 62,5% oprávněných voličů. Tudíž i zde v tomto referendu lze najít shodu se Smithovým tvrzením, že Česká republika patří k zemím (v porovnání s Polskem, Maďarskem a Slovenskem) s nejvyšší účastí a i odborníci na danou problematiku se v několika člancích vyjádřili tak, že Klánovické referendum zaznamenalo opravdu vysokou nadprůměrnou účast.

Klánovické referendum dle platných právních předpisů bylo uznáno za platné a mělo být závazné i pro odpovědné instituce. I v tomto případě, bohužel, se vyskytuje stejný prvek, o kterém hovoří Michael L. Smith. Prvek nejistoty - tj. například nečekané kroky zastupitelstev, nečekané změny, nečekané kroky podnikatelských aktivit, atd. Fakt, že výsledek referenda dosud nebyl naplněn, je více než zarážející. Do současné doby se pražské zastupitelstvo nenamáhalo projednat jeden důležitý návrh, který by výsledek referenda naplnil. Jde o schválení návrhu o změnu územního plánu. Tento návrh byl pražskému zastupitelstvu předložen nespočítelněkrát a vždy byl proces zastaven a o návrhu se nehlasovalo. Toho samozřejmě využívá soukromý investor Forest Golf Resort Praha a své plány se v současné době znovu snaží uskutečnit.

K referendu, jakož to k prvku přímé demokracie po splnění zákonem daných podmínek sice došlo, výsledek ale do současné doby uplatněn nebyl. V této práci je nutné vyzdvihnout obrovskou snahu, vytrvalost a pravidelnou iniciativu ze strany klánovických občanů a dobrovolných sdružení například Občanské sdružení za Klánovický les, kteří svůj boj nevzdávají a stále věří, že jejich hlasování v referendu má svou váhu. Bez této snahy a iniciativy by mohl pražský Magistrát v „tichosti“ celou záležitost uzavřít v neprospěch lesa. Občané Klánovic jsou pravidelně od svých zastupitelů informováni o aktualitách ohledně Klánovického lesa, podepisují petice, účastní se zasedání, atd. Tato dlouholetá iniciativa v tomto případě je opravdu neuvěřitelná.

Závěrem práce po provedeném šetření je naprosto nutné zamyšlení ohledně fungování přímé demokracie. Zamyšlení se vztahuje pouze k případu Klánovického referenda, jelikož se jednalo o případovou studii a nelze výsledky generalizovat a zobecňovat. Chvályhodným faktem je skutečnost, že Česká republika disponuje zákonem o místním referendu. Ovšem jestliže si uvědomíme, jak nesmírně složitý celý proces referendum

doprovází – jedná se o časově náročnou přípravu kampaně, realizaci, průběh a vyhlášení, a toto vše rozhodně stojí nemalé finanční prostředky je smutným faktem, že výsledek referenda lze ignorovat poměrně dlouhou dobu. Opravdu neexistují žádné oprávněné způsoby, jak se domáhat naplnění výsledku a celý proces se zastaví proto, že vládnoucí politická koalice se k výsledku referenda nepřiklání? Jestliže pražský Magistrát i po dvou letech od vyhlášení výsledků referenda neprovede kroky vedoucí ke změně územního plánu, je více než pravděpodobné, že investor Forest Golf Club Praha zahájí realizaci golfového hřiště. V případě, že se tak opravdu stane, v tu chvíli se prvek přímé demokracie stává zbytečným plýtváním času i finančních prostředků.

10 Seznam použitých zdrojů

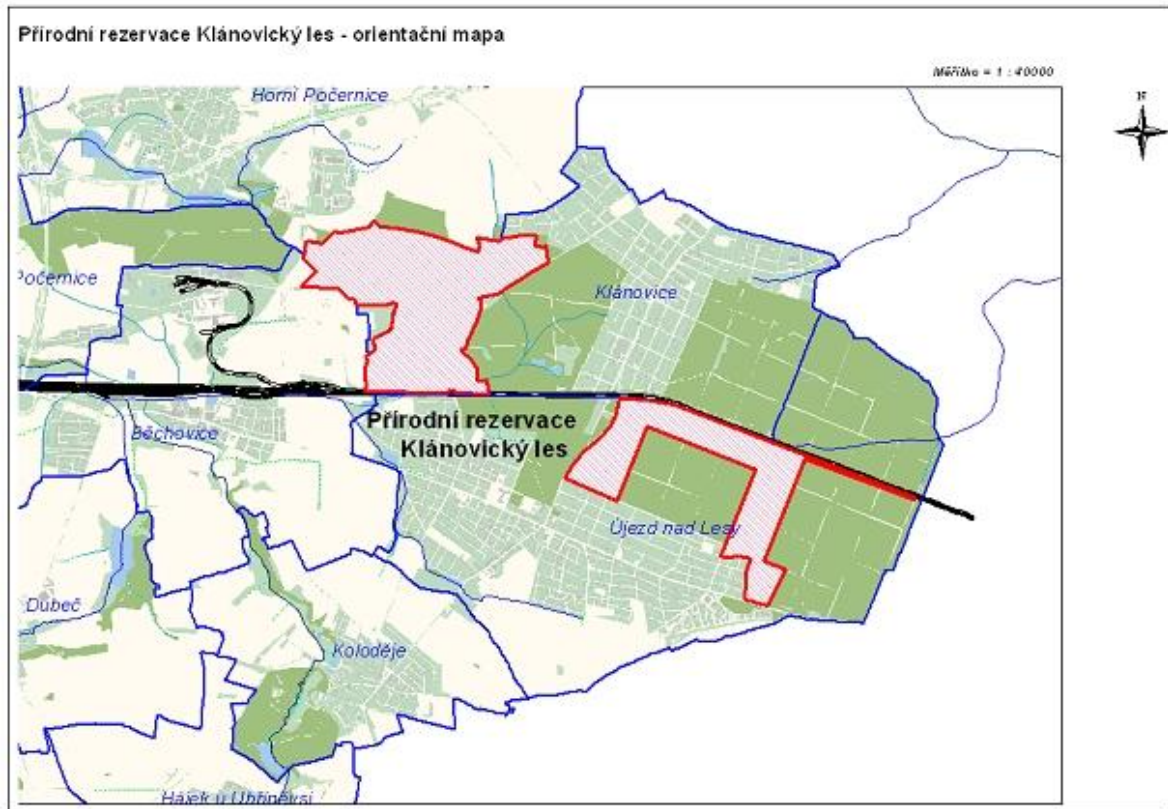
- DAHL, Robert. *O demokracii: průvodce pro občany*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 192 s. ISBN 80-7178-422-2.
- FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta (eds.). *Evropská referenda*. 1.vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2005. 331 s. ISBN 80-7325-051-9.
- HLOUŠEK, Vít, KOPEČEK, Lubomír (eds.). *Demokracie: teorie, modely osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 379 s. ISBN 978-80-210-4249-0.
- KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. 484 s. ISBN 80-86946-01-0.
- MAREK, L. *Přímá demokracie pro Českou republiku*. Praha: 2004, 56 s. ISBN 80-8626-349-6.
- PECHANEC, P. *Přímá demokracie v České republice*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 182 s. ISBN 978-80-7357-700-1.
- SMITH, M. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*. 1. vyd. Praha: ISEA-Institut pro sociální a ekonomické analýzy, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2007. 101 s. ISBN 978-80-7330-117-0.
- Zákon č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně některých zákonů
Dostupné online na <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novele-zakonu-o-uzemnich-samospravnych-celcich.aspx>> [cit. 2012-03-07]
- Zákon č. 128/ 200 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů.
Dostupné online na <<http://www.sbirkazakonu.info/zakon-o-obcich-obecni-zrizeni/>>
- Klánovický zpravodaj, XV. ročník, vydání 9/2006-12/2006
- Klánovický zpravodaj, XIX. ročník, vydání 1/2010-12/2010
- Klánovický zpravodaj, XIX.ročník, rok 2010, článek od JUDr. Petra Svobody Ph.D.
- Kandidátní listina strany ODS do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.

- Kandidátní listina strany TOP09 do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.
- Kandidátní listina strany Hlas Klánovic do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.
- Kandidátní listina strany Čas na změnu do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.
- Kandidátní listina strany Občané Klánovic do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.
- Kandidátní listina strany Spolu pro Klánovice do komunálních voleb v MČ Praha-Klánovice z roku 2010.
- Usnesení Městské části Praha- Klánovice č.11/2010 ze dne 7.6.2010.
- Informace z rozhovoru od druhé zástupkyně starosty MČ Praha-Klánovice ze dne 30.ledna 2012.
- Informace z rozhovoru od člena Občanského sdružení za Klánovický les p. Jana Kartouse ze dne 6. února 2012.
- Český statistický úřad [online]
Dostupné z WWW: < <http://vdb.czso.cz/vdb/ukazpvo.jsp?uk=1658>> [cit. 2012-03-15]
- ENVIS – Informační servis o životním prostředí v Praze [online]
Dostupný z WWW: <http://envis.praha_mesto.cz/%28sacn3ceqi0nxm5fvtk3xclz4%29/default.aspx> [cit. 2012-03-16]
- Klánovický les.cz [online]
Dostupné z WWW: <<http://www.praha-klanovice.cz/upload/vysledkyreferendum.pdf>> [cit. 2012-03-17]
- Klánovický les [online]
Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/aktuality/> [cit. 2012-03-20]

- Městská část Praha-Klánovice [online]
Dostupné z WWW: http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/o-klanovicich/historie/
[cit. 2012-03-15]
- Městská část Praha – Klánovice [online]
Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/volby-zastupitelstvo-2010/> [cit. 2012-03-17]
- Městská část Praha-Klánovice [online]
Dostupné z WWW: < http://www.praha-klanovice.cz/cs_CZ/mc-praha-klanovice/klanovicke-referendum/> [cit. 2012-03-17]
- Spolu pro Klánovice [online]
Dostupné z WWW: <<http://www.spoluproklanovice.cz/index.php?obsah=program>>
[cit. 2012-03-15]
- Volby.cz ČSÚ
Dostupný z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv?xjazyk=CZ&xid=1>>
[cit. 2012-03-17]
- Volby.cz ČSÚ
Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv?xjazyk=CZ&xid=1>>
[cit. 2012-03-17]
- Zpravodajský server lidových novin Lidovky.cz [online]
Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/klicove-hlasovani-vyhraje-les-nebo-golf-fc6-/ln_domov.asp?c=A110621_210558_ln_domov_kim> [cit. 2012-03-16]
- Zpravodajství České televize [online]
Dostupný z WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporterict/209452801240025/obsah/81842-golfove-hriste-v-klanovicich/>> [cit. 2012-03-17]

11 Přílohy

Příloha I – Mapa Klánovického lesa

Příloha II – Výsledky komunálních voleb do MČ Praha – Klánovice v roce 2006

Jmenné seznamy

Výběr: zvolení zastupitelé dle výsledku
 Zastupitelstvo městské části nebo městského obvodu
 Kraj: Hlavní město Praha
 Obec: Praha-Klánovice
 Všechny kandidátní listiny

číslo	Kandidátní listina		Kandidát			Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení	Mandát
	název	poř. číslo	příjmení, jméno, tituly	věk	abs.			v %			
1	Křesť. demokr. unie-Čs. str.lid.	1	Brabenec Jaroslav MUDr.	59	KDU-ČSL	BEZPP	360	28,70	1	*	
2	VOL. PRO KLÁNOVICE, Sdr. SZ,NK	1	Hrabal Ladislav Ing. CSc.	68	NK	BEZPP	689	13,48	1	*	
2	VOL. PRO KLÁNOVICE, Sdr. SZ,NK	4	Losert Jaroslav Ing.	69	NK	BEZPP	641	12,54	2	*	
2	VOL. PRO KLÁNOVICE, Sdr. SZ,NK	2	Dušek David JUDr.	31	NK	BEZPP	632	12,37	3	*	
2	VOL. PRO KLÁNOVICE, Sdr. SZ,NK	3	Vlglasová Hedvika	60	SZ	SZ	576	11,27	4	*	
3	SNK Evropští demokraté	1	Karban Jiří	39	SNK ED	SNK ED	358	17,56	1	*	
4	Česká str.sociálně demokrat.	1	Kubiček Petr Ing.	37	ČSSD	ČSSD	298	25,42	1	*	
6	Občanská demokratická strana	1	Turek Jiří Ing.arch. doc.CSc.	67	ODS	ODS	287	13,79	1	*	
7	Pro Klánovice	2	Lukáš Jindřich	40	NK	BEZPP	175	13,74	1	*	

Celkem zobrazeno kandidátů: 9

Příloha III - Výsledky komunálních voleb do MČ Praha – Klánovice v roce 2010

Jmenné seznamy

Výběr: zvolení zastupitelé dle výsledku

Zastupitelstvo městské části nebo městského obvodu

Kraj: Hlavní město Praha

Obec: Praha-Klánovice

Všechny kandidátní listiny

Kandidátní listina		Kandidát			Navrhující strana	Politická příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení	Mandát
číslo	název	poř. číslo	příjmení, jméno, tituly	věk			abs.	v %		
1	HLAS KLÁNOVIC	4	Kubiček Petr Ing.	41	ČSSD	ČSSD	238	8,50	1	*
1	HLAS KLÁNOVIC	2	Švec Václav	70	ČSSD	ČSSD	221	7,89	2	*
2	TOP 09	1	Karban Jiří Bc.	43	TOP 09	TOP 09	301	8,86	1	*
2	TOP 09	3	Ročeň Milan MUDr.	67	TOP 09	BEZPP	293	8,63	2	*
2	TOP 09	2	Ruda Tomáš Ing.	45	TOP 09	BEZPP	282	8,30	3	*
3	Čas na změnu	1	Jágrová Marie MUDr.	55	NK	BEZPP	415	10,81	1	*
3	Čas na změnu	4	Starčevičová Zorka Mgr.	41	SZ	SZ	333	8,68	2	*
3	Čas na změnu	2	Maiello Giuseppe Ph.D.	48	SZ	SZ	308	8,02	3	*
4	Občanská demokratická strana	3	Polák Ferdinand MUDr.	37	ODS	ODS	351	7,89	1	*
4	Občanská demokratická strana	1	Soukup Petr Ing.	40	ODS	ODS	324	7,28	2	*
4	Občanská demokratická strana	2	Petráčková Martina Ing.	42	ODS	ODS	322	7,24	3	*
6	Spolu PRO Klánovice	3	Martinová Jana Ing.	39	NK	BEZPP	393	8,99	1	*
6	Spolu PRO Klánovice	1	Prokopič Ivan Ing.	54	NK	BEZPP	346	7,91	2	*
6	Spolu PRO Klánovice	2	Voleš Ondřej Ing. Ph.D.	39	NK	BEZPP	344	7,87	3	*
7	Občané Klánovic - OK	1	Hrabal Ladislav Ing. CSc.	72	NK	SZ	229	12,61	1	*

Celkem zobrazeno kandidátů: 15

Příloha IV – Oznámení o společném jednání o návrhu změny Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy (Klánovický les)

OZNÁMENÍ

o společném jednání o návrhu změny Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy

Návrh změny Z 1733/00 ÚP SÚ HMP / Klánovický les /

V souladu s §50 zákona č.183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů, Magistrát hlavního města Prahy-Odbor územního plánu oznamuje zahájení projednávání návrhu změny Z 1733/00 Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy (ÚP SÚ HMP) společným jednáním o návrhu změny Z 1733/00 ÚP SÚ HMP spojeným s odborným výkladem.

Návrh změny Z 1733/00 ÚP SÚ HMP byl zpracován na základě usnesení Zastupitelstva hl.m. Prahy č. 8/33 ze dne 23.6.2011.

Společné jednání se bude konat dne 5. 4. 2012 od 9.⁰⁰ hodin

ve velkém zasedacím sále

Útvaru rozvoje hl. m. Prahy
Vyšehradská 57, Praha 2

Návrh změny Z 1733/00 ÚP SÚ HMP bude vystaven k nahlédnutí od 20.3.2012 do 7.5.2012 včetně:

- v elektronické podobě v informačním středisku URM, Jungmannova 29, Praha 1, v pondělí až čtvrtek od 8.⁰⁰ hod. do 18.⁰⁰ hod. a v pátek od 8.⁰⁰ do 16.⁰⁰ hod.
- v kanceláři č. 330 OUP MHMP, Jungmannova 29, Praha 1, v úředních dnech, tj. v pondělí od 12.⁰⁰ hod. do 17.⁰⁰ hod. a ve středu od 8.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod., v jiné dny po telefonické dohodě
- v elektronické podobě na internetové adrese www.praha.eu v sekci územní plánování a rozvoj města

Do 30-ti dnů ode dne konání společného jednání, tj. do 7.5.2012 včetně, mohou vyzvané subjekty podávat stanoviska a připomínky k vystavenému návrhu změny ÚP SÚ HMP. Ke stanoviskům a připomínkám podaným po této lhůtě se nepřihlíží. Stanoviska a připomínky podávejte písemnou formou na adresu:

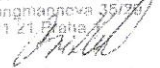
**Magistrát hlavního města Prahy
Odbor územního plánu
Jungmannova 29
111 21 Praha 1**

Stanoviska vydávají v souladu s odst.2, §50 zákona č.183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) v platném znění dotčené orgány. K vystavenému návrhu

změny Z 1733/00 ÚP SÚ HMP mohou dotčené orgány vydat své stanovisko, pokud chrání zájmy vyplývající ze znění zvláštních předpisů a dále mimo oblast chráněných zájmů mohou vydat připomínky. Z tohoto důvodu upozorňujeme, že za stanovisko dotčeného orgánu budeme považovat pouze taková vyjádření, kdy uplatnění chráněných zájmů dotčeného orgánu bude zdůvodněno odkazem na příslušný zákon, jeho ustanovení a odstavec a zdůvodněno tak, aby byl jednoznačně zjištěl druh chráněného zájmu ke každému konkrétnímu požadavku dotčeného orgánu. Pokud příslušné požadavky **nebudou** takto doloženy, budou pořizovatelem vyhodnoceny jako připomínky, nikoliv jako stanoviska dotčených orgánů.

Připomínky mohou podat dotčené orgány (viz výše), orgány státní správy, městské části a obce sousedící s hl. m. Prahou.

Hlavní město Praha
Magistrát hl. m. Prahy
odbor územního plánu
Jungmannova 35/126
111 21 Praha 1 121

Ing. Jitka Cvetlerová
ředitelka odboru územního plánu